

Platne transakcije i računi

Statistika platnog prometa

2017.

godina III · rujan 2018.

Sadržaj

Uvod	4
1. Zakonodavni okvir	4
2. Metodologija	6
3. Platne transakcije u Republici Hrvatskoj	7
4. Kreditni transfer	10
4.1. Nacionalni kreditni transferi	14
Poslani nacionalni kreditni transferi u kunama	14
Poslani nacionalni kreditni transferi svim valutama (osim kune), preračunato u kune	16
Nacionalni kreditni transferi prema načinu zadavanja	18
Nacionalni kreditni transferi izvršeni papirnim nalogom	20
Nacionalni kreditni transferi izvršeni elektronički	22
4.1.1. Trajni nalog	25
4.2. Prekogranični/međunarodni kreditni transferi	28
4.2.1. Poslani prekogranični/međunarodni kreditni transferi	28
4.2.2. Primljeni prekogranični/međunarodni kreditni transferi	32
5. Usluga plaćanja računa	34
6. Novčana pošiljka	35
6.1. Poslane novčane pošiljke	36
6.1.1. Poslane nacionalne novčane pošiljke	36
6.1.2. Poslane prekogranične/međunarodne novčane pošiljke	37
6.2. Primljene novčane pošiljke	37
6.2.1. Primljene prekogranične/međunarodne novčane pošiljke u kunama	37
6.2.2. Primljene prekogranične/međunarodne novčane pošiljke u drugim valutama	38
6.2.3. Primljene prekogranične/međunarodne novčane pošiljke u pet najzastupljenijih valuta	39
7. Izravno terećenje	40
7.1. Broj računa i korisnika usluge izravnog terećenja i danih suglasnosti	41
7.2. Broj i vrijednost transakcija izravnog terećenja	42
7.3. Prosječan broj i vrijednost transakcija izravnog terećenja	43

7.4. Prosječan broj i vrijednost izravnih terećenja po korisniku i računu	44
8. Računi	44
8.1. Transakcijski račun	45
8.2. Drugi platni račun	45
8.3. Broj korisnika prema platnoprometnim servisima	47
8.4. Jednovalutni i multivalutni računi	50
8.5. Transakcijski računi prema statusu	51
8.5.1. Računi bez odobrenog prekoračenja	52
8.5.2. Računi s odobrenim prekoračenjem	53
8.5.3. Blokirani računi	54
9. Pojmovnik	55
10. Dodatak	57
Popis tablica	57
Popis okvira	57
Popis slika	57

IZDAVAČ

Hrvatska narodna banka

Trg hrvatskih velikana 3, 10000 Zagreb

Telefon centrale: 01/4564-555, telefon: 01/4565-006, telefaks: 01/4564-687

www.hnb.hr

Molimo korisnike ove publikacije da pri korištenju podataka obvezno navedu izvor.
Sve eventualno potrebne korekcije bit će unesene u web-verziju.

ISSN 2459-8097

Uvod

Platni promet neizostavan je dio gospodarskog sustava svake zemlje i njegova je temeljna funkcija omogućavanje sigurnog i učinkovitog izvršavanja platnih transakcija, odnosno prijenos sredstava od platitelja primatelju plaćanja. Učinkovito funkcioniranje platnog prometa jedan je od temelja financijskog tržišta.

Platni promet obuhvaća platne usluge i instrumente, procedure, pravila, sudionike i međubankovne sustave za prijenos novčanih sredstava, kojima je cilj prijenos sredstava, odnosno cirkulacija novca u zemlji.

Važan preduvjet za djelotvoran i siguran platni promet jest i jasan zakonodavni okvir.

Svrha je ove publikacije pružiti sveobuhvatan pregled platnih usluga kreditnih transfera (uključujući uslugu trajnih naloga), novčanih pošiljki (uključujući uslugu plaćanja računa) i izravnih terećenja te podatke o transakcijskim računima otvorenima kod kreditnih institucija.

1. Zakonodavni okvir

Zakonom o platnom prometu (NN, br. 66/2018.; u nastavku teksta: ZPP) u koji su prenesene odredbe Direktive (EU) 2015/2366¹ (u nastavku teksta: Direktiva) na jedinstven način uređene su platne usluge u RH, i to istovjetno kako ih Direktiva propisuje za cijeli Europski gospodarski prostor. ZPP-om se uređuju platne usluge, pružatelji platnih usluga, obveze informiranja korisnika platnih usluga te druga prava i obveze u vezi s pružanjem i korištenjem platnih usluga, transakcijski računi, osnivanje, rad i nadzor nad institucijama za platni promet te osnivanje, rad i nadzor nad platnim sustavima.

¹ Direktiva 2015/2366 Europskog parlamenta i Vijeća od 25. studenoga 2015. o platnim uslugama na unutarnjem tržištu, o izmjeni direktiva 2002/65/EZ, 2009/110/EZ i 2013/36/EU te Uredbe (EU) br. 1093/2010 i o stavljanju izvan snage Direktive 2007/64/EZ

Platne usluge uređene ZPP-om, između ostalog, jesu platne usluge kreditnih transfera / trajnih naloga, novčane pošiljke / usluge plaćanja računa i izravna terećenja.

Odlukom o načinu otvaranja transakcijskih računa (NN, br. 3/2011., 35/2011., 50/2011., 89/2011., 101/2011., 135/2011., 56/2012., 18/2013., 23/2013., 10/2014., 150/2014., 64/2016., 107/2017. i 1/2018.) propisuje se način otvaranja transakcijskih računa kod kreditnih institucija.

Republika Hrvatska u potpunosti je uskladila svoje zakonodavstvo s pravnom stečevinom EU-a u području platnog prometa. ZPP-om platne usluge u RH uređene su istovjetno kao i u EU-u. Tako su među platnim uslugama definiranimi člankom 4. točkama 3., 4. i 6. ZPP-a definirane i usluge kreditnih transfera (uključujući uslugu trajnog naloga), novčane pošiljke (uključujući uslugu plaćanja računa) i izravna terećenja.

Statistički podaci o kreditnim transferima / trajnim nalogima, novčanim pošiljkama / usluzi plaćanja računa, izravnim terećenjima i transakcijskim računima prikupljaju se na temelju Odluke o obvezi dostavljanja podataka o platnom prometu i elektroničkom novcu (NN, br. 147/2013. i 16/2017.; u nastavku teksta: Odluka) koja je stupila na snagu 1. siječnja 2014. Odlukom se propisuje obveza izvještavanja Hrvatske narodne banke (u nastavku teksta: HNB) o podacima u vezi s platnim prometom i elektroničkim novcem te sadržaj, način i rokovi tog izvještavanja.

Odlukom su propisani opseg podataka i izvještajni obveznici. Osim podataka o nacionalnim platnim transakcijama prikupljaju se i podaci o međunarodnim platnim transakcijama, a izvještajno razdoblje određeno je na mjesečnoj razini.

Prema Odluci izvještajni su obveznici:

1. kreditna institucija (banka i štedna banka) sa sjedištem u RH
2. institucija za elektronički novac sa sjedištem u RH
3. institucija za platni promet sa sjedištem u RH
4. podružnica kreditne institucije (podružnica banke) iz treće države sa sjedištem u RH
5. podružnica institucije za elektronički novac iz treće države sa sjedištem u RH
6. podružnica kreditne institucije iz države članice sa sjedištem u RH
7. podružnica institucije za elektronički novac iz države članice sa sjedištem u RH
8. podružnica institucije za platni promet iz države članice sa sjedištem u RH
9. zastupnici pružatelja platnih usluga iz druge države članice sa sjedištem u RH, preko kojih ti pružatelji platnih usluga pružaju platne

usluge u RH ako ti zastupnici ujedno imaju odobrenje za pružanje platnih usluga i

10. Financijska agencija.

Sastavni je dio Odluke Uputa o načinu prikupljanja i sastavljanja te obvezi dostavljanja podataka o platnom prometu i elektroničkom novcu kojom je propisano sastavljanje i prikupljanje podataka o platnom prometu i elektroničkom novcu s pomoću 11 izvješća, a to su:

- Izvješće “Kreditni transfer”
- Izvješće “Novčana pošiljka”
- Izvješće “Izravno terećenje”
- Izvješće “Odobrenje/terećenje bez naloga”
- Izvješće “Gotov novac”
- Izvješće “Čekovi i mjenice”
- Izvješće “Izdavanje platnih kartica”
- Izvješće “Računi”
- Izvješće “Infrastruktura”
- Izvješće “Prihvatanje platnih kartica” i
- Izvješće “Zakonska ovlast”.

U publikaciji je dan pregled platnih usluga za 2017. godinu na osnovi statističkih podataka prikupljenih u četiri izvješća: Kreditni transfer, Novčana pošiljka, Izravno terećenje i Računi.

2. Metodologija

Metodologija prikupljanja podataka u skladu s Odlukom temelji se na unaprijed definiranim pojmovima koji su usklađeni sa zakonskim odredbama, Uredbom (EU) br. 1409/2013 ESB-a od 28. studenoga 2013. o statistici platnog prometa (ESB/2013/43)² i drugim standardima kojima se uređuju platne usluge.

Pružatelji platnih usluga (izvještajni obveznici) čiji su podaci upotrijebljeni pri izradi publikacije jesu kreditne institucije (banke) koje su od HNB-a dobile odobrenje za rad u sklopu kojeg je i pružanje platnih usluga propisano posebnim zakonom.

² Regulation (EU) No 1409/2013 of the European Central Bank of 28 November 2013 on payment statistics (ECB/2013/43)

U publikaciji se na cjelovit način iznose agregirani statistički podaci u RH za 2017. godinu kao i pregled pojedinih statističkih podataka za 2017. s usporedbom za 2016. i 2015. godinu o:

- kreditnim transferima i trajnim nalogima – prikazanima na mjesečnoj razini, sa stanjem na kraju posljednjeg dana izvještajnog razdoblja (mjeseca) ili godišnje
- novčanim pošiljkama i usluzi plaćanja računa – prikazanima na mjesečnoj razini ili godišnje
- izravnom terećenju – prikazanom na mjesečnoj razini, sa stanjem na kraju posljednjeg dana izvještajnog razdoblja (mjeseca) ili godišnje i
- transakcijskim računima – prikazanima na mjesečnoj razini ili sa stanjem na kraju posljednjeg dana izvještajnog razdoblja (mjeseca).

Podaci o platnim uslugama kreditnih transfera (uključujući uslugu trajnog naloga), novčanim pošiljkama (uključujući uslugu plaćanja računa) i izravnim terećenjima prikupljaju se u originalnoj valuti, tj. valuti u kojoj se transakcija provodi (valuta transakcije). Za potrebe publikacije sve transakcije u drugim valutama preračunate su u kune po srednjem tečaju HNB-a na posljednji dan izvještajnog razdoblja. Podaci o novčanoj vrijednosti transakcija iskazani su u kunama bez lipa.

Detaljnija metodološka objašnjenja povezana s pojedinim pojmovima iz izvješća dana su u svakom poglavlju zasebno.

3. Platne transakcije u Republici Hrvatskoj

U Tablici 1. prikazane su platne transakcije u Republici Hrvatskoj u 2017. godini. Podaci se odnose na platne transakcije potrošača, poslovnih subjekata (nepotrošača) i kreditnih institucija izvršene u svim valutama, preračunato u kune.

Iz strukture nacionalnih platnih transakcija prema broju izvršenih transakcija vidljivo je kako se najveći udio (79,54%) odnosi na transakcije poslanih kreditnih transfera. Manji dio odnosi se na transakcije usluge plaćanja računa s udjelom od 6,81%, transakcije izravnih terećenja sa 7,51% i transakcije trajnog naloga sa 6,10%. Na posljednjem su mjestu transakcije poslanih novčanih pošiljki s udjelom od 0,04% (Slika 1.).

Tablica 1. Platne transakcije u RH

Izvršene platne transakcije	Broj transakcija	%	Vrijednost transakcija	%
A) Nacionalne platne transakcije				
1. Poslani kreditni transferi	288.038.794	79,54%	1.784.471.940.978	95,62%
2. Trajni nalozi	22.098.573	6,10%	58.237.817.870	3,12%
3. Usluga plaćanja računa	24.642.794	6,81%	5.483.239.196	0,29%
4. Izravna terećenja	27.205.931	7,51%	17.981.462.451	0,96%
5. Poslane novčane pošiljke	135.520	0,04%	197.325.717	0,01%
Ukupno nacionalne platne transakcije (1. – 5.)	362.121.612	100,00%	1.866.371.786.212	100,00%
B) Međunarodne platne transakcije				
6. Poslani kreditni transferi	3.575.988	36,55%	233.248.787.473	50,26%
7. Primljeni kreditni transferi	5.951.768	60,83%	230.248.638.886	49,62%
8. Poslane novčane pošiljke	12.929	0,13%	28.772.848	0,01%
9. Primljene novčane pošiljke	243.792	2,49%	492.697.153	0,11%
Ukupno međunarodne platne transakcije (6. – 9.)	9.784.477	100,00%	464.018.896.360	100,00%
UKUPNO (A + B)	371.906.089		2.330.390.682.572	

Izvršene platne transakcije obuhvaćaju izvršene platne transakcije kreditnih transfera, trajnog naloga, izravnog terećenja, novčane pošiljke i usluge plaćanja računa u svim valutama.

Poslani kreditni transferi obuhvaćaju sve nacionalne kreditne transfere izvršene na teret računa za plaćanje potrošača, poslovnih subjekata (nepotrošača) i kreditnih institucija.

Trajni nalozi obuhvaćaju sve nacionalne trajne naloge izvršene na teret računa za plaćanje potrošača i poslovnih subjekata (nepotrošača).

Usluga plaćanja računa obuhvaća sve nacionalne usluge plaćanja računa za plaćanje izvršene na teret potrošača i poslovnih subjekata (nepotrošača).

Izravna terećenja obuhvaćaju sva nacionalna izravna terećenja izvršena na teret računa za plaćanje potrošača i poslovnih subjekata (nepotrošača).

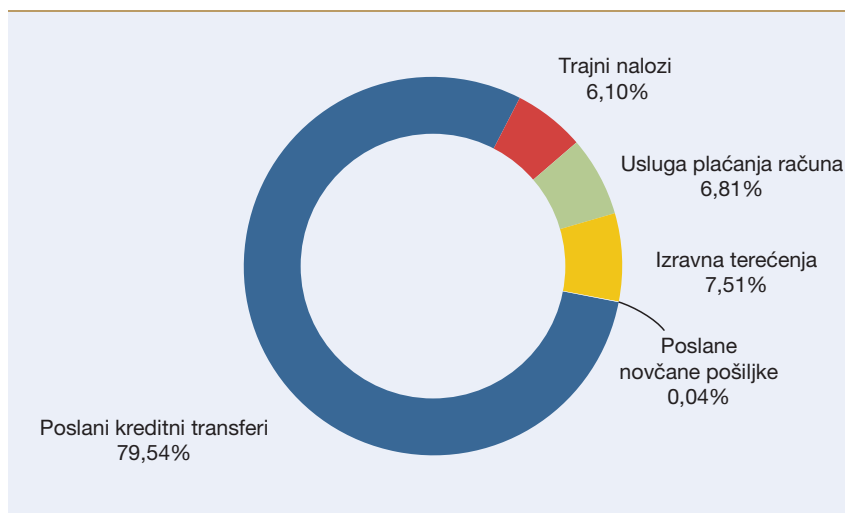
Poslane novčane pošiljke obuhvaćaju sve nacionalne novčane pošiljke izvršene na teret potrošača i poslovnih subjekata (nepotrošača).

Poslani kreditni transferi obuhvaćaju sve međunarodne kreditne transfere izvršene na teret računa za plaćanje potrošača, poslovnih subjekata (nepotrošača) i kreditnih institucija.

Primljeni kreditni transferi obuhvaćaju sve međunarodne kreditne transfere u korist računa za plaćanje potrošača, poslovnih subjekata (nepotrošača) i kreditnih institucija.

Poslane novčane pošiljke obuhvaćaju sve međunarodne novčane pošiljke na teret potrošača i poslovnih subjekata (nepotrošača).

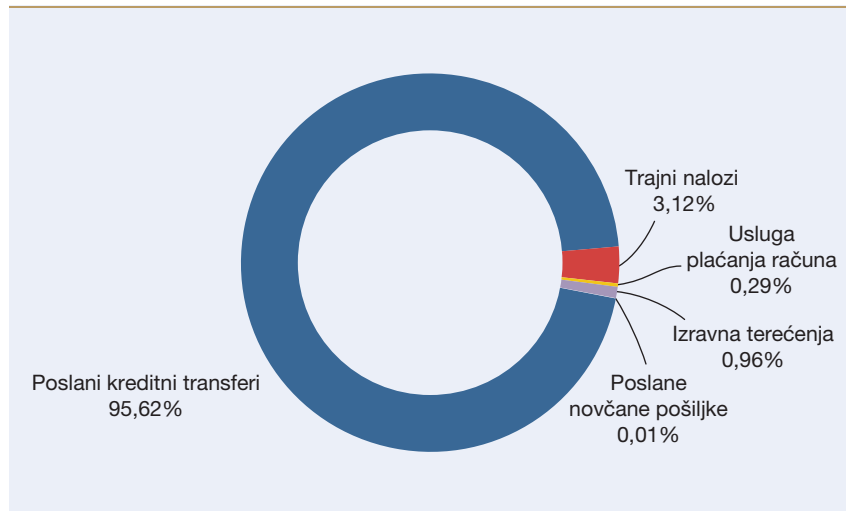
Primljene novčane pošiljke obuhvaćaju sve međunarodne novčane pošiljke u korist potrošača i poslovnih subjekata (nepotrošača).

Slika 1. Struktura nacionalnih platnih transakcija prema broju izvršenih transakcija

Izvor: HNB

U strukturi nacionalnih platnih transakcija prema vrijednosti izvršenih transakcija najveći udio odnosi se na poslane kreditne transfere s 95,62%, dok se znatno manji udio odnosi na uslugu trajnog naloga (3,12%), uslugu izravnog terećenja (0,96%), uslugu plaćanja računa (0,29%) te poslane novčane pošiljke (0,01%) – Slika 2.

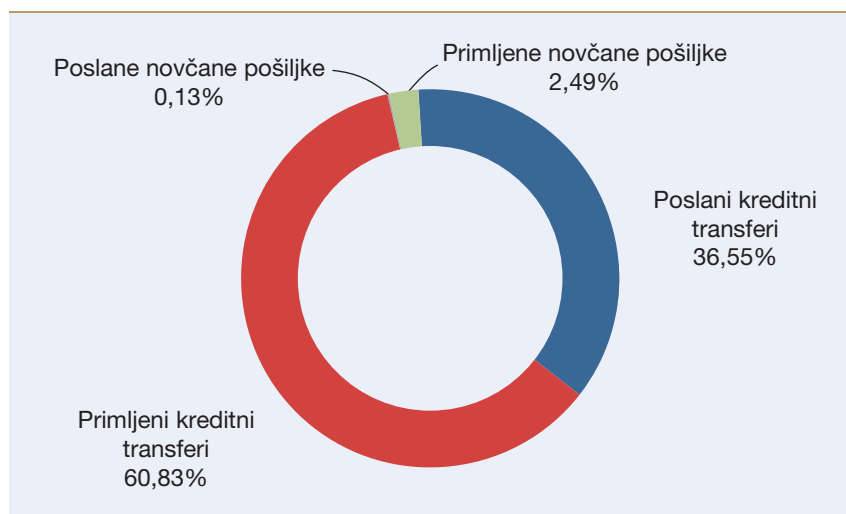
Slika 2. Struktura nacionalnih platnih transakcija prema vrijednosti izvršenih transakcija

Izvor: HNB

Najveće udjele u broju međunarodnih platnih transakcija imaju transakcije primljenih kreditnih transfera s udjelom od 60,83% i poslani kreditni transferi s udjelom od 36,55%. Manji udio odnosi se na primljene novčane pošiljke s udjelom od 2,49% te poslane novčane pošiljke s udjelom od 0,13% (Slika 3.).

Slika 3. Struktura međunarodnih platnih transakcija prema broju izvršenih transakcija

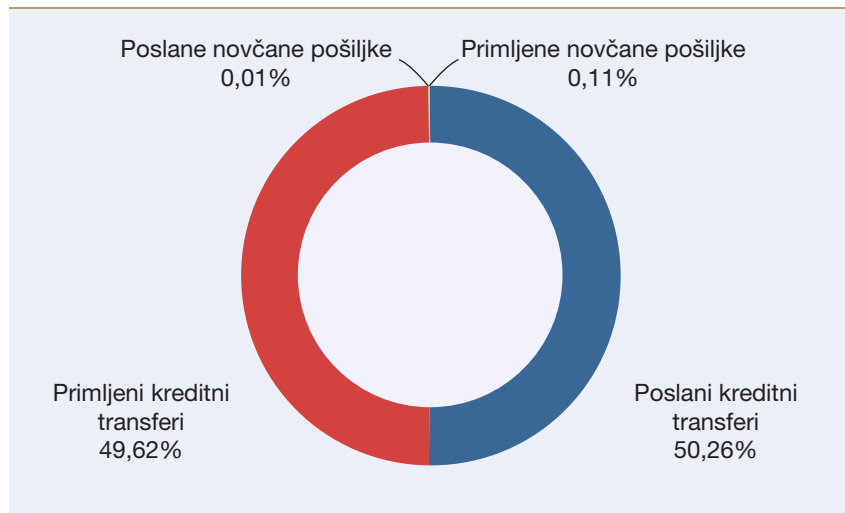

Izvor: HNB

Iz strukture vrijednosti međunarodnih kreditnih transfera vidljivo je da je gotovo podjednak udio poslanih kreditnih transfera (50,26%) i primljenih

kreditnih transfera (49,62%), dok se znatno manji udio odnosi na primljene novčane pošiljke (0,11%) i poslane novčane pošiljke s udjelom od 0,01% (Slika 4.).

Slika 4. Struktura međunarodnih platnih transakcija prema vrijednosti izvršenih transakcija

Izvor: HNB

Analizira li se trend ukupnih platnih transakcija u 2017. u odnosu na 2016. godinu, može se zaključiti da su se broj i vrijednost transakcija kretali na gotovo istoj razini.

4. Kreditni transfer

Kreditni transfer je platna usluga kojom se na osnovi upute koju inicira platitelj tereti račun za plaćanje platitelja i odobrava račun za plaćanje primatelja plaćanja. Sama transakcija ne smije se poistovjećivati s pojmom "kredit", već dolazi od engleske riječi *credit transfer*, što podrazumijeva da je njime zadan prijenos u korist računa primatelja plaćanja na inicijativu platitelja.

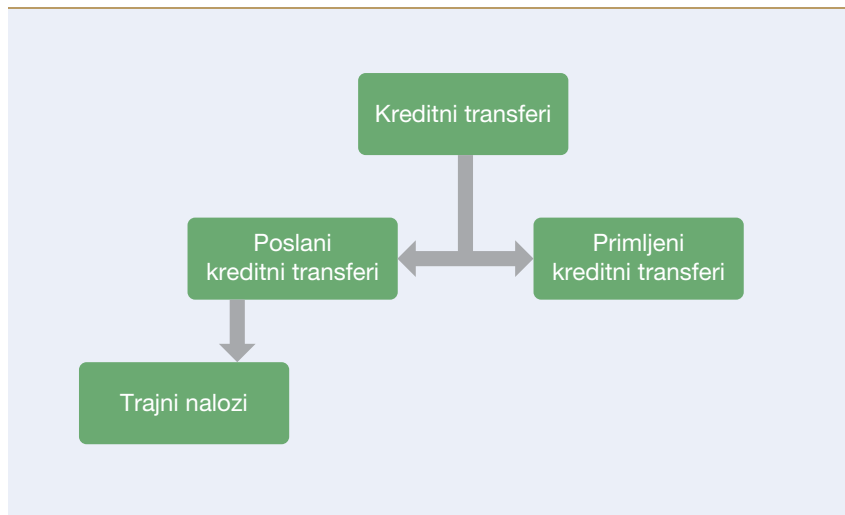
Kreditni transferi obuhvaćaju poslane kreditne transfere izvršene na teret računa korisnika platnih usluga i primljene kreditne transfere izvršene u korist računa korisnika platnih usluga.

Poslani kreditni transferi obuhvaćaju nacionalne, prekogranične i međunarodne platne transakcije izvršene na teret računa korisnika

platnih usluga (potrošača i poslovnih subjekata nepotrošača) i na teret računa kreditnih institucija te obuhvaćaju i uslugu trajnih naloga.

Primljeni kreditni transferi obuhvaćaju prekogranične i međunarodne platne transakcije izvršene u korist računa korisnika platnih usluga (potrošača i poslovnih subjekata nepotrošača) i u korist računa kreditnih institucija.

Slika 5. Struktura kreditnih transfera

Na Slici 5. prikazana je struktura kreditnih transfera koji obuhvaćaju poslane i primljene kreditne transfere. Poslani kreditni transferi obuhvaćaju i trajne naloge.

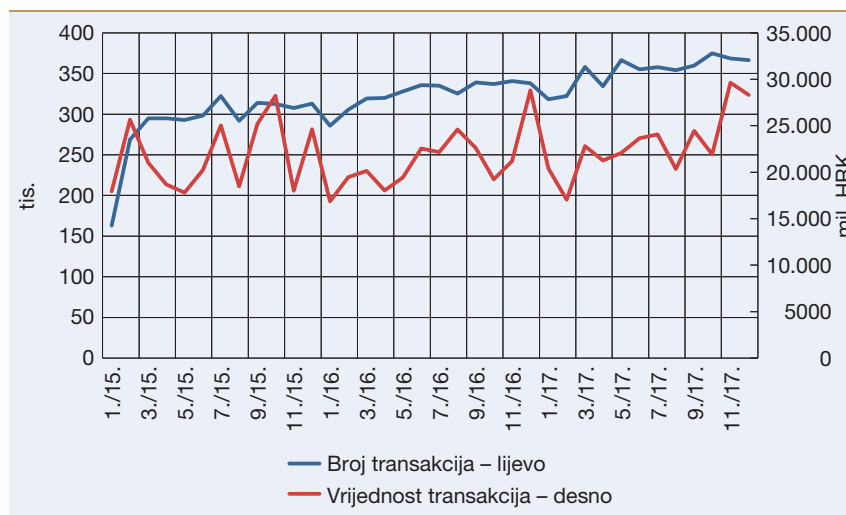
Platnu uslugu kreditnog transfera u Republici Hrvatskoj u 2017. pružalo je 27 kreditnih institucija.

Poslani nacionalni i prekogranični/međunarodni kreditni transferi u svim valutama (osim kune), preračunato u kune

U 2017. ukupno su izvršena 4,24 milijuna transakcija poslanih nacionalnih i prekograničnih/međunarodnih kreditnih transfera potrošača i poslovnih subjekata (nepotrošača) u svim valutama (osim kune), preračunato u kune u vrijednosti od 275.987,45 milijuna kuna. Na razini mjeseca prosječno je izvršeno 352.957 transakcija s prosječnom mjesečnom vrijednosti od 22.998,95 milijuna kuna. Prosječna vrijednost jednoga kreditnog transfera iznosila je 65.161 kunu (Slika 6.).

Ukupan broj i vrijednost poslanih nacionalnih i prekograničnih/međunarodnih kreditnih transfera u svim valutama (osim kune), preračunato u kune, u 2017. godini povećali su se za 8% u odnosu na 2016. godinu.

Slika 6. Ukupni poslani nacionalni i prekogranični/međunarodni kreditni transferi potrošača i poslovnih subjekata (nepotrošača)

Izvor: HNB

Analiziraju li se prosječan broj i vrijednost transakcija poslanih nacionalnih i prekograničnih/međunarodnih kreditnih transfera (sve valute, preračunato u kune) po transakcijskom računu potrošača i poslovnih subjekata (nepotrošača), vidljivo je da su kod potrošača na razini mjeseca po transakcijskom računu prosječno mjesečno izvršena dva kreditna transfera s prosječnom mjesečnom vrijednosti u iznosu od 1.735 kuna.

Analizom istih podataka za poslovne subjekte (nepotrošače) utvrđeno je da je njihov prosječan mjesečni broj iznosio 32 kreditna transfera po transakcijskom računu s prosječnom mjesečnom vrijednosti u iznosu od 392.905 kuna.

Imatelj korisnik (potrošač i/ili poslovni subjekt nepotrošač) može imati odnosno biti vlasnik više računa za plaćanje.

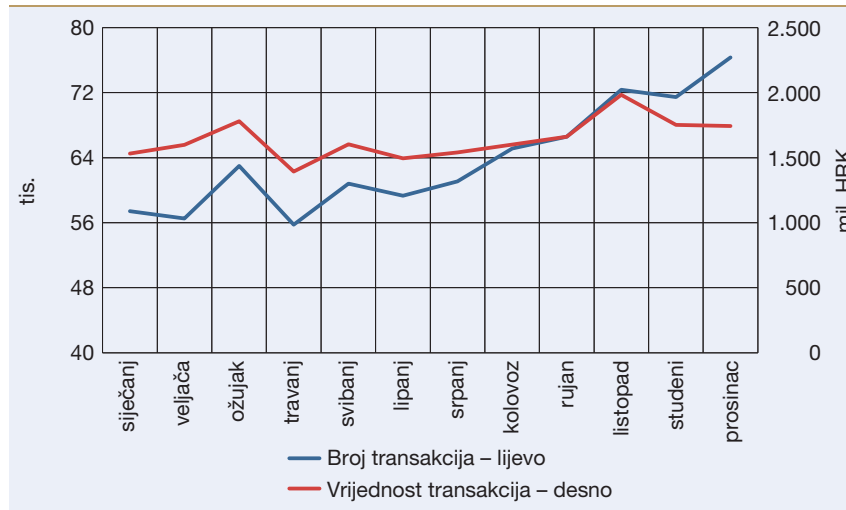
Analizom kretanja poslanih nacionalnih i prekograničnih/međunarodnih kreditnih transfera potrošača u kunama prema imatelju računa, pri čemu se imatelj potrošač koji je vlasnik više računa za plaćanje broji kao jedan, utvrđeno je da je prosječan godišnji broj kreditnih transfera iznosio 37 transakcija s prosječnom godišnjom vrijednosti u iznosu od 31.299 kuna.

Analizom istih podataka za poslovne subjekte (nepotrošače) utvrđeno je da je njihov prosječni godišnji broj iznosio 474 transakcije s prosječnom godišnjom vrijednosti u iznosu od 5,09 milijuna kuna.

U RH ukupno je izvršeno 765.718 transakcija poslanih nacionalnih i prekograničnih/međunarodnih kreditnih transfera potrošača u svim valutama (osim kune), preračunato u kune s ukupnom vrijednosti u iznosu od 19.681,33 milijuna kuna. Mjesečno se prosječno izvršavalo

63.810 transakcija s prosječnom vrijednosti u iznosu od 1.640,11 milijuna kuna. Prosječna vrijednost jedne transakcije iznosila je 25.703 kune (Slika 7.).

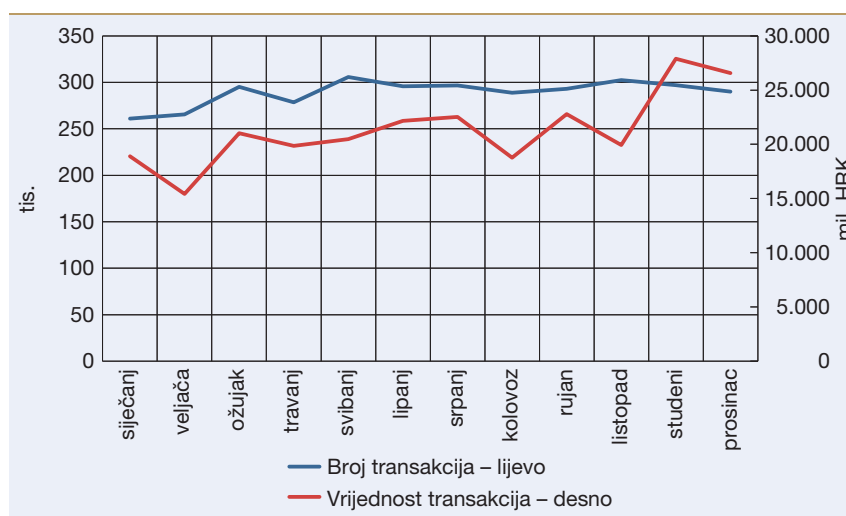
Slika 7. Poslani nacionalni i prekogranični/međunarodni kreditni transferi potrošača

Izvor: HNB

Analizom kretanja prikazanog broja i vrijednosti transakcija poslanih nacionalnih i prekograničnih/međunarodnih kreditnih transfera poslovnih subjekata (nepotrošača) u svim valutama (osim kune), preračunato u kune, utvrđeno je da je njihov ukupan broj iznosio 3,47 milijuna transakcija s ukupnom vrijednosti od 256.306,12 milijuna kuna. Prosječni mjesečni broj transakcija iznosio je 289.148 transakcija u prosječnoj vrijednosti u iznosu od 21.358,84 milijuna kuna. Prosječna vrijednost jedne transakcije iznosila je 73.868 kuna (Slika 8.).

Slika 8. Poslani nacionalni i prekogranični/međunarodni kreditni transferi poslovnih subjekata (nepotrošača)

Izvor: HNB

4.1. Nacionalni kreditni transferi

Nacionalni kreditni transferi obuhvaćaju nacionalne platne transakcije izvršene na teret računa korisnika platnih usluga (potrošača i poslovnih subjekata nepotrošača) i na teret računa banaka.

Platnu uslugu nacionalnoga kreditnog transfera u Republici Hrvatskoj u 2017. pružalo je 27 kreditnih institucija.

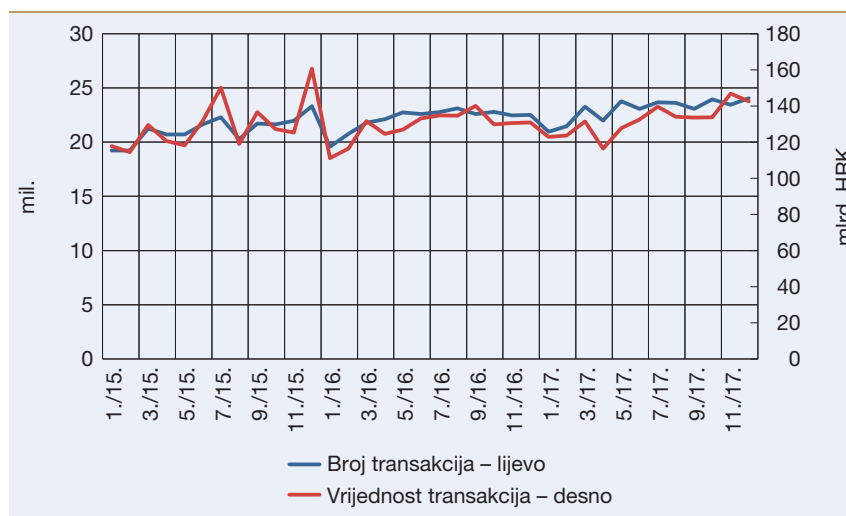
Način zadavanja kreditnih transfera može biti papirnim nalogom ili u elektroničkom obliku.

Jedna od novijih usluga na tržištu jest usluga e-računa kod kojeg se nalog zaprima u elektroničkom obliku. Za korisnika koji s kreditnom institucijom sklopi navedenu uslugu podaci na nalogu unaprijed su ispunjeni. Da bi se nalog izvršio, korisnik ga elektronički autorizira.

Poslani nacionalni kreditni transferi u kunama

U 2017. ukupno je izvršeno 276,25 milijuna transakcija poslanih nacionalnih kreditnih transfera potrošača i poslovnih subjekata (nepotrošača) u kunama u vrijednosti od 1.584,73 milijarde kuna. Na razini mjeseca prosječno su izvršena 23,02 milijuna transakcija s prosječnom mjesečnom vrijednosti od 132.060,44 milijuna kuna. Prosječna vrijednost jednoga kreditnog transfera iznosila je 5.737 kuna (Slika 9.).

Slika 9. Ukupni poslani nacionalni kreditni transferi potrošača i poslovnih subjekata (nepotrošača)

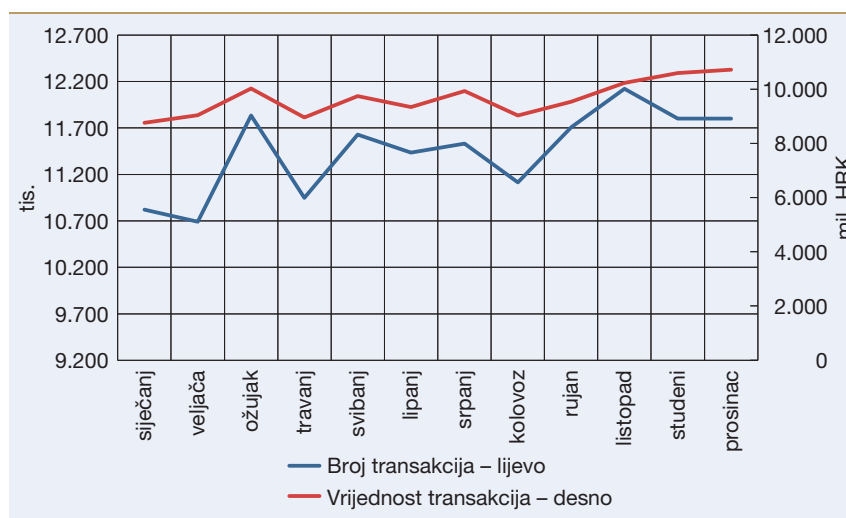

Izvor: HNB

Ukupan broj poslanih nacionalnih kreditnih transfera potrošača i poslovnih subjekata (nepotrošača) u kunama u 2017. godini povećao se za 4% u odnosu na 2016. godinu, dok se njihova ukupna vrijednost u istom razdoblju povećala za 3%.

Ukupan broj poslanih nacionalnih kreditnih transfera potrošača u kunama u 2017. godini iznosio je 137,43 milijuna transakcija s ukupnom vrijednosti od 115.935,5 milijuna kuna. Na razini mjeseca prosječno je izvršeno 11,45 milijuna transakcija s prosječnom mjesečnom vrijednosti u iznosu od 9.661,29 milijuna kuna. Prosječna vrijednost jedne transakcije iznosila je 844 kune (Slika 10.).

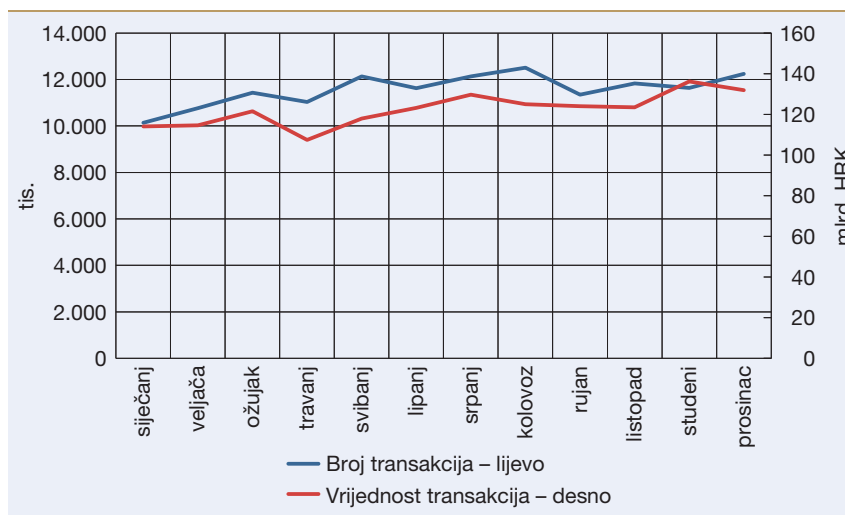
Slika 10. Poslani nacionalni kreditni transferi potrošača

Izvor: HNB

Analizom kretanja prikazanog broja i vrijednosti poslanih nacionalnih kreditnih transfera poslovnih subjekata (nepotrošača) u kunama utvrđeno je da je njihov ukupan broj iznosio 138,82 milijuna transakcija s ukupnom vrijednosti u iznosu od 1.468,79 milijarda kuna. Prosječan mjesečni broj iznosio je 11,57 milijuna transakcija u prosječnom mjesečnom iznosu od 122.399,15 milijuna kuna. Prosječna vrijednost jedne transakcije iznosila je 10.581 kunu (Slika 11.).

Slika 11. Poslani nacionalni kreditni transferi poslovnih subjekata (nepotrošača)

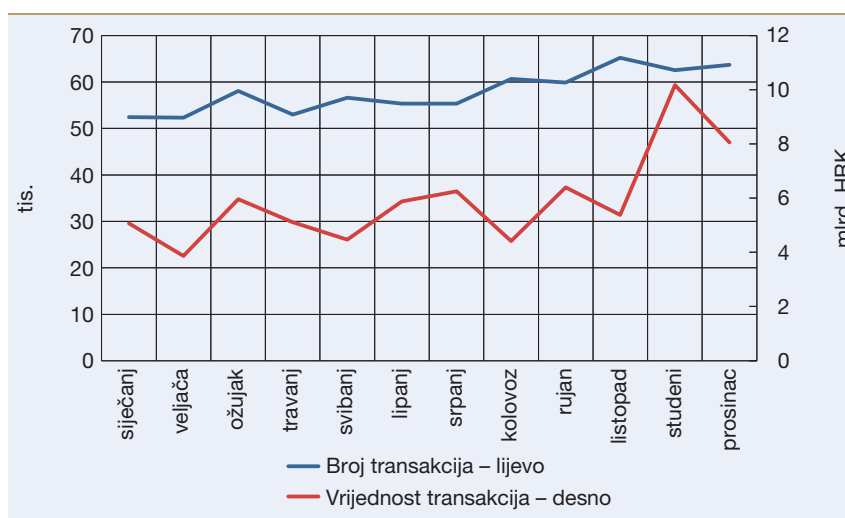

Izvor: HNB

Poslani nacionalni kreditni transferi u svim valutama (osim kune), preračunato u kune

U RH ukupno je izvršena 695.061 transakcija poslanih nacionalnih kreditnih transfera potrošača i poslovnih subjekata (nepotrošača) u svim valutama (osim kune), preračunato u kune u vrijednosti od 71.028,7 milijuna kuna. Na razini mjeseca prosječno su izvršene 57.922 transakcije s prosječnom mjesečnom vrijednosti od 5.919,06 milijuna kuna. Prosječna vrijednost jednoga kreditnog transfera iznosila je 102.191 kunu (Slika 12.).

Slika 12. Ukupni poslani nacionalni kreditni transferi potrošača i poslovnih subjekata (nepotrošača)

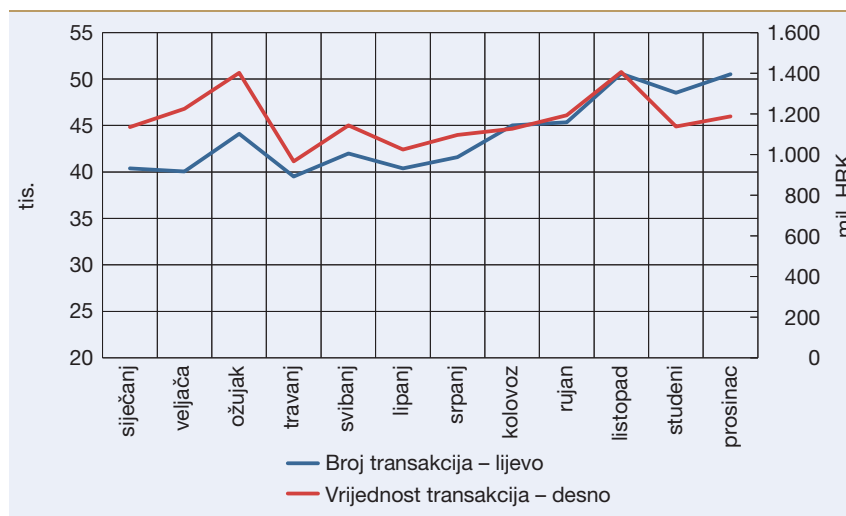

Izvor: HNB

U RH ukupno je izvršeno 528.012 transakcija poslanih nacionalnih kreditnih transfera potrošača u svim valutama (osim kune), preračunato u kune s ukupnom vrijednosti u iznosu od 14.042,22 milijuna kuna. Na

razini mjeseca prosječno se izvršila 44.001 transakcija s prosječnom mjesečnom vrijednosti u iznosu od 1.170,19 milijuna kuna. Prosječna vrijednost jednoga kreditnog transfera iznosila je 26.595 kuna (Slika 13.).

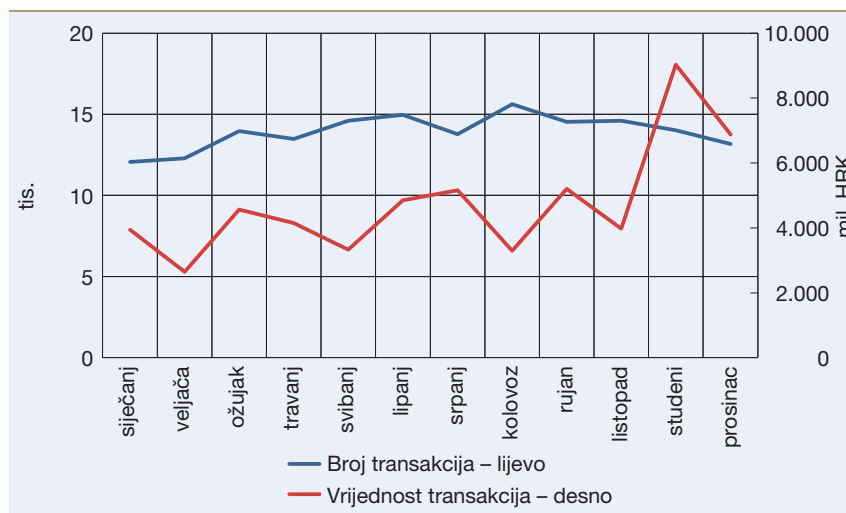
Slika 13. Poslani nacionalni kreditni transferi potrošača

Izvor: HNB

Analizom kretanja prikazanog broja i vrijednosti transakcija poslanih nacionalnih kreditnih transfera poslovnih subjekata u svim valutama (osim kune), preračunato u kune, utvrđeno je da je njihov ukupan broj iznosio 167.049 transakcija u ukupnoj vrijednosti u iznosu od 56.986,48 milijuna kuna. Prosječan mjesečni broj iznosio je 13.921 transakciju s prosječnom mjesečnom vrijednosti u iznosu od 4.748,87 milijuna kuna. Prosječna vrijednost jednoga kreditnog transfera iznosila je 341.136 kuna (Slika 14.).

Slika 14. Poslani nacionalni kreditni transferi poslovnih subjekata (nepotrošača)

Izvor: HNB

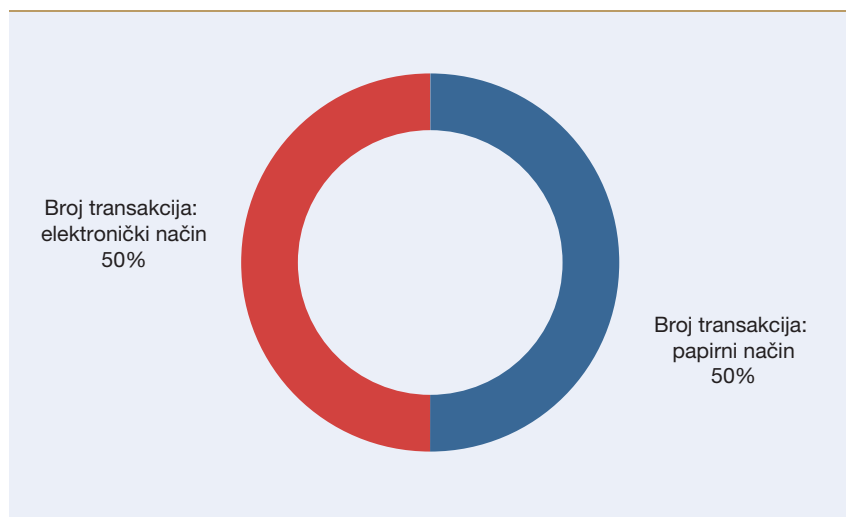
Nacionalni kreditni transferi prema načinu zadavanja

Analizom kretanja izvršenih nacionalnih kreditnih transfera potrošača prema načinu zadavanja utvrđeno je da je ukupan broj nacionalnih kreditnih transfera izvršenih papirnim nalogima iznosio 67,55 milijuna transakcija, a elektronički su izvršena 67,54 milijuna transakcija.

Prosječan mjesečni broj nacionalnih kreditnih transfera potrošača izvršenih papirnim nalogima i izvršenih elektronički kretao se na istoj razini, i to u iznosu od 5,63 milijuna transakcija.

Prema prikazanom broju nacionalnih kreditnih transfera potrošača prema načinu zadavanja vidljivo je da se omjer kreditnih transfera izvršenih papirnim nalogima i elektronički izvršenih naloga izjednačio. U 2017. godini ukupan broj elektronički izvršenih nacionalnih kreditnih transfera potrošača povećao se za 3% u odnosu na 2016. godinu.

Slika 15. Ukupan broj nacionalnih kreditnih transfera potrošača prema načinu zadavanja

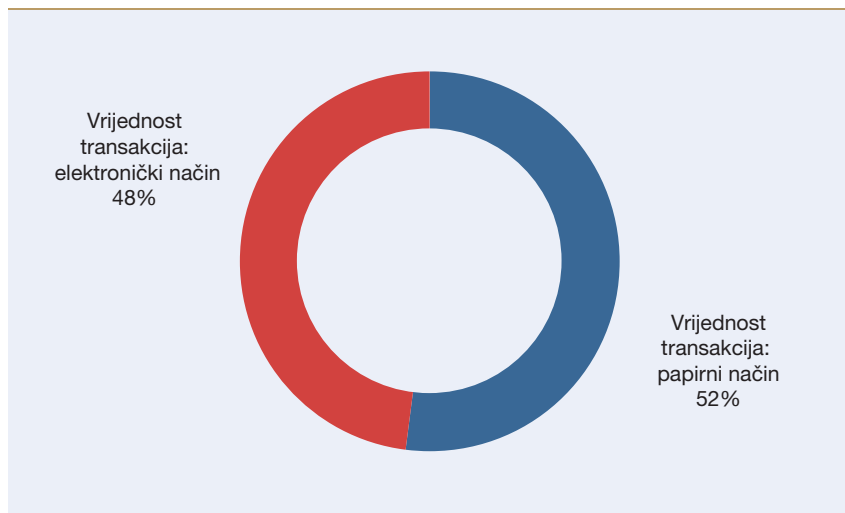

Izvor: HNB

Iz prikazanih podataka o vrijednosti nacionalnih kreditnih transfera potrošača prema načinu zadavanja utvrđeno je da je papirnim načinom ukupno izvršeno transakcija u vrijednosti od 59.413,98 milijuna kuna, dok se elektronički ukupno izvršilo transakcija u vrijednosti od 54.764,41 milijuna kuna. Prosječno mjesečno papirnim nalogima izvršilo se transakcija u vrijednosti od 4.951,16 milijuna kuna, dok se elektronički prosječno mjesečno izvršilo transakcija u vrijednosti od 4.563,7 milijuna kuna.

U 2017. godini ukupna vrijednost elektronički izvršenih nacionalnih kreditnih transfera potrošača povećala se za 2% u odnosu na 2016. godinu.

Slika 16. Ukupna vrijednost nacionalnih kreditnih transfera potrošača prema načinu zadavanja

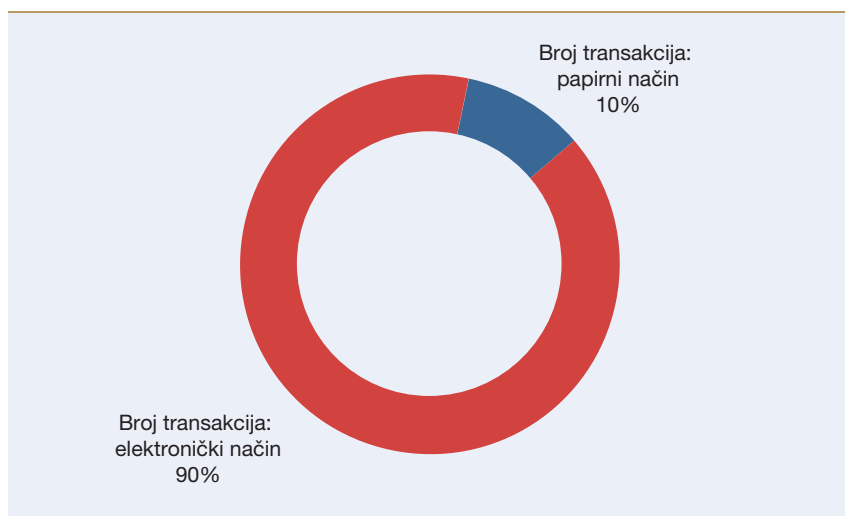

Izvor: HNB

Analizom kretanja izvršenih nacionalnih kreditnih transfera poslovnih subjekata (nepotrošača) prema načinu zadavanja utvrđeno je da je ukupan broj nacionalnih kreditnih transfera izvršenih papirnim nalogima iznosio 14,41 milijun transakcija, a elektronički 123,79 milijuna transakcija.

Prema prikazanom broju izvršenih nacionalnih kreditnih transfera poslovnih subjekata (nepotrošača) prema načinu zadavanja vidljivo je da je omjer elektronički izvršenih naloga, kao i 2016. godine, znatno veći od papirno izvršenih naloga. Prosječan mjesečni broj kreditnih transfera izvršenih papirnim načinom iznosio je 1,2 milijuna transakcija, dok su se elektronički prosječno mjesečno izvršila 10,32 milijuna transakcija.

Slika 17. Ukupan broj nacionalnih kreditnih transfera poslovnih subjekata (nepotrošača) prema načinu zadavanja

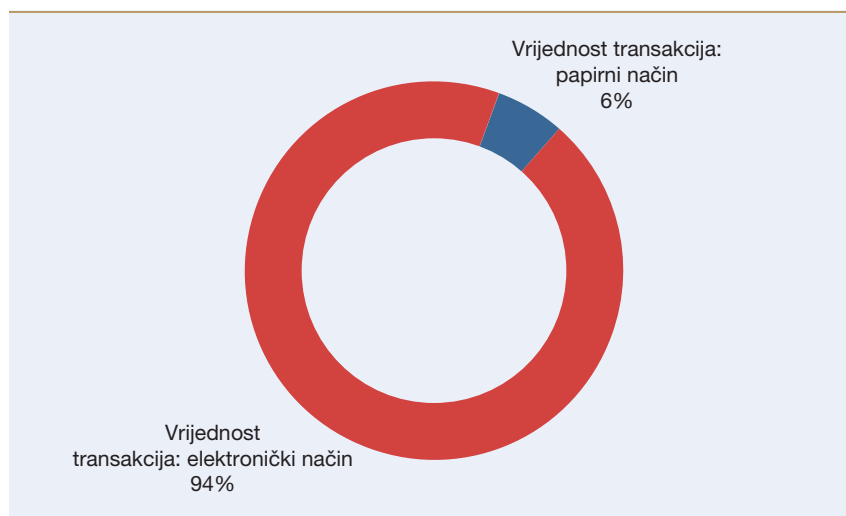
Izvor: HNB

U 2017. godini ukupan broj elektronički izvršenih nacionalnih kreditnih transfera poslovnih subjekata (nepotrošača) povećao se za 2% u odnosu na 2016. godinu.

Analiziranjem podataka o vrijednosti nacionalnih kreditnih transfera poslovnih subjekata (nepotrošača) prema načinu zadavanja utvrđeno je da je papirnim načinom, kao i 2016. godine, ukupno izvršeno znatno manje transakcija u odnosu na elektronički zadane naloge. Ukupna vrijednost papirnih naloga iznosila je 86.683,75 milijuna kuna, dok se elektronički ukupno izvršilo 1.379,49 milijarda kuna. Prosječna mjesečna vrijednost papirnih naloga iznosila je 7.223,65 milijuna kuna, dok se elektronički prosječno mjesečno izvršilo transakcija u vrijednosti od 114.957,83 milijuna kuna.

U 2017. godini ukupna vrijednost elektronički izvršenih nacionalnih kreditnih transfera poslovnih subjekata (nepotrošača) povećala se za 2% u odnosu na 2016. godinu.

Slika 18. Ukupna vrijednost nacionalnih kreditnih transfera poslovnih subjekata prema načinu zadavanja

Izvor: HNB

Nacionalni kreditni transferi izvršeni papirnim nalogom

Dio platnih transakcija nacionalnoga kreditnog transfera izvršava se tako da se podnesu kao papirni nalog na šalteru kreditne institucije ili druge pravne osobe koja radi u ime i za račun kreditne institucije. Također mogu biti zadani s pomoću 2D barkoda na papirnim nalogima za plaćanje koji su "skenirani"/očitan na šalterima kreditne institucije ili preko druge pravne osobe koja radi u ime i za račun kreditne institucije, a koji se izvršavaju kao kreditni transferi.

Ukupan broj transakcija nacionalnih kreditnih transfera potrošača zadanih papirnim nalogom na šalteru kreditnih institucija iznosio je 27,73

milijuna transakcija, dok su poslovni subjekti (nepotrošači) izvršili 13,8 milijuna transakcija. Njihova je vrijednost za potrošače ukupno iznosila 51.316,99 milijuna kuna, a za poslovne subjekte (nepotrošače) 85.095,36 milijuna kuna.

U odnosu na 2016. godinu i kod potrošača i kod poslovnih subjekata (nepotrošača) evidentan je pad u broju izvršenih transakcija zadanih papirnim nalogom na šalteru, i to za 1,79 milijuna transakcija kod potrošača i 2,28 milijuna transakcija kod poslovnih subjekata (nepotrošača).

Prema podacima za nacionalne kreditne transfere izvršene s pomoću 2D barkoda na papirnim nalogima za plaćanje utvrđeno je da je njihov ukupan broj za potrošače iznosio 39,82 milijuna transakcija, a za poslovne subjekte (nepotrošače) 606.508 transakcija. Njihova vrijednost za potrošače je ukupno iznosila 8.096,93 milijuna kuna, a za poslovne subjekte (nepotrošače) 1.507,35 milijuna kuna.

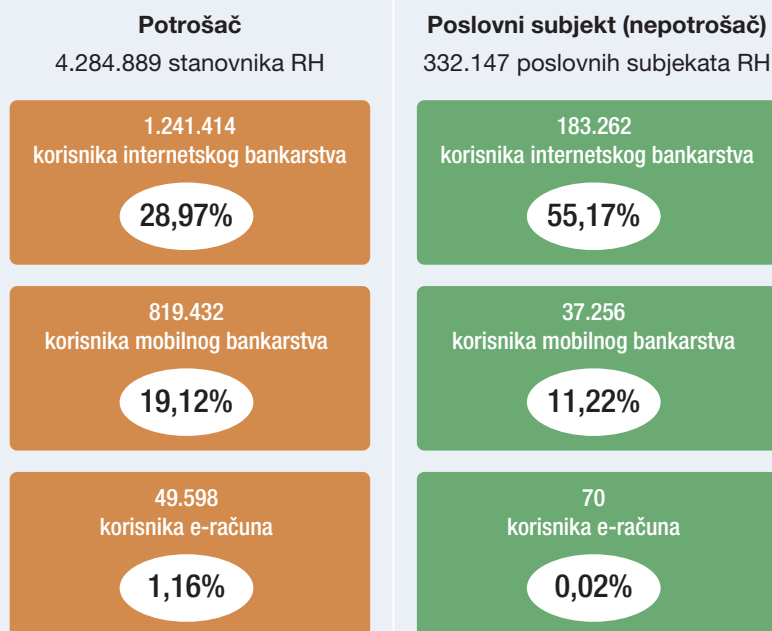
U odnosu na 2016. godinu i kod potrošača i kod poslovnih subjekata (nepotrošača) evidentan je porast ukupno izvršenih transakcija izvršenih 2D barkodom na papirnim nalogima za plaćanje. Kod potrošača navedeni je porast iznosio 935.972 transakcije u broju i 87.981,57 milijuna kuna u vrijednosti transakcija. Kod poslovnih subjekata (nepotrošača) porast je iznosio 136.907 transakcija u broju i 277.882,61 milijun kuna u vrijednosti transakcija.

Iz analize vrijednosti izvršenih transakcija vidljivo je da je vrijednost transakcija izvršenih na šalteru i kod potrošača i kod poslovnih subjekata (nepotrošača) veća od vrijednosti transakcija izvršenih 2D barkodom.

Na osnovi prikazanih podataka može se zaključiti da se potrošači znatno više služe uslugom izvršenja platnih transakcija 2D barkodom u usporedbi s poslovnim subjektima (nepotrošačima).

Nacionalni kreditni transferi izvršeni elektronički

Okvir 1. Udio korištenja platnoprometnih servisa potrošača u odnosu na broj stanovnika RH i poslovnih subjekata (nepotrošača) u odnosu na broj registriranih poslovnih subjekata (nepotrošača) i subjekata u obrtu i slobodnim zanimanjima u RH

Izvor: HNB

Tablica 2. Ukupan broj nacionalnih kreditnih transfera izvršenih elektronički

Način plaćanja	Potrošač	Poslovni subjekt (nepotrošač)
Šalter	180.297	25.487.925
Internet	35.568.613	92.026.354
Telebanking	0	294.948
Mobilni telefon	31.089.636	3.377.520
Bankomat / bankarski kiosk	50.612	0
E-račun	522.791	226
Ostalo	126.296	2.600.580

Izvor: HNB

Tablica 3. Ukupna vrijednost nacionalnih kreditnih transfera izvršenih elektronički

Način plaćanja	Potrošač	Poslovni subjekt (nepotrošač)
Šalter	283.016.220	265.826.980.495
Internet	31.223.528.009	977.849.663.556
Telebanking	0	15.506.772.830
Mobilni telefon	21.630.852.640	7.427.852.834
Bankomat / bankarski kiosk	32.973.964	0
E-račun	107.913.741	69.598
Ostalo	1.486.125.610	112.882.673.057

Izvor: HNB

Tablica 4. Prosječan broj i vrijednost transakcija nacionalnih kreditnih transfera prema broju korisnika platnih usluga

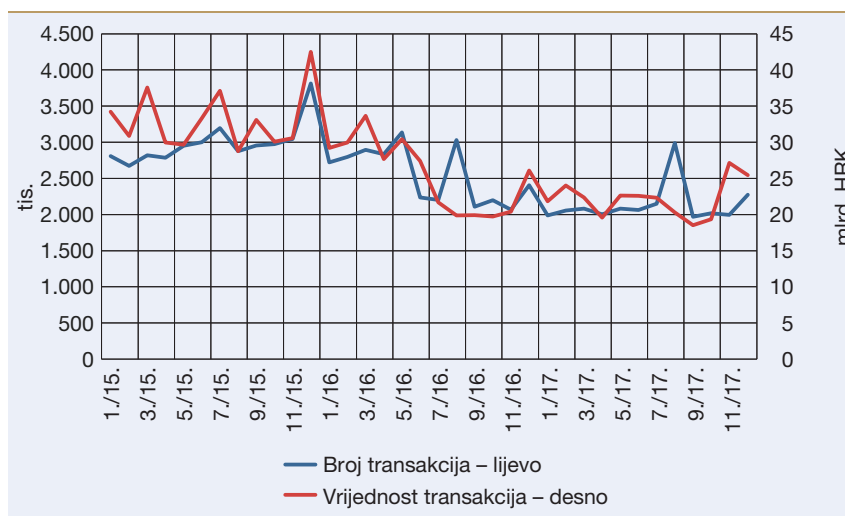
Usluge	Potrošač		Poslovni subjekt (nepotrošač)	
	Broj transakcija	Vrijednost transakcija	Broj transakcija	Vrijednost transakcija
Internetsko bankarstvo	29	25.152	502	5.335.802
Mobilno bankarstvo	38	26.397	91	199.373
E-račun	11	2.176	3	994

Izvor: HNB

Analizirajući ukupan broj nacionalnih kreditnih transfera potrošača i poslovnih subjekata (nepotrošača) izvršenih elektronički na šalteru, možemo zaključiti da se u 2017. godini ukupan broj smanjio za 16% u odnosu na 2016. godinu (Slika 19.).

Analizirajući ukupnu vrijednost nacionalnih kreditnih transfera potrošača i poslovnih subjekata (nepotrošača) izvršenih elektronički na šalteru, možemo zaključiti da se u 2017. godini ukupna vrijednost smanjila za 13% u usporedbi s 2016. godinom (Slika 19.).

Slika 19. Ukupan broj i vrijednost nacionalnih kreditnih transfera potrošača i poslovnih subjekata (nepotrošača) izvršenih elektronički na šalteru

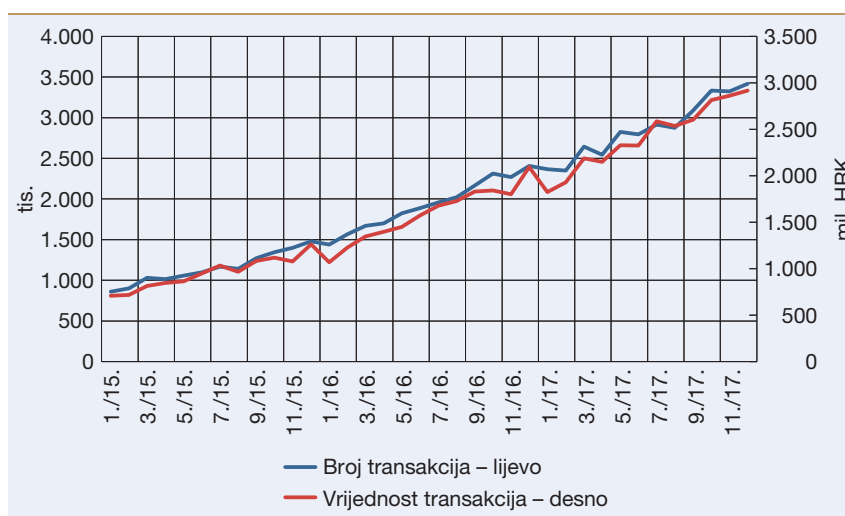

Izvor: HNB

Analizirajući ukupan broj nacionalnih kreditnih transfera potrošača i poslovnih subjekata (nepotrošača) izvršenih elektronički mobilnim telefonom, možemo zaključiti da se u 2017. godini ukupan broj povećao za 48% u odnosu na 2016. godinu (Slika 20.).

Analizirajući ukupnu vrijednost nacionalnih kreditnih transfera potrošača i poslovnih subjekata (nepotrošača) izvršenih elektronički mobilnim telefonom, možemo zaključiti da se u 2017. godini ukupna vrijednost povećala za 53% u odnosu na 2016. godinu (Slika 20.).

Slika 20. Ukupan broj i vrijednost nacionalnih kreditnih transfera potrošača i poslovnih subjekata (nepotrošača) izvršenih elektronički mobilnim telefonom

Izvor: HNB

4.1.1. Trajni nalog

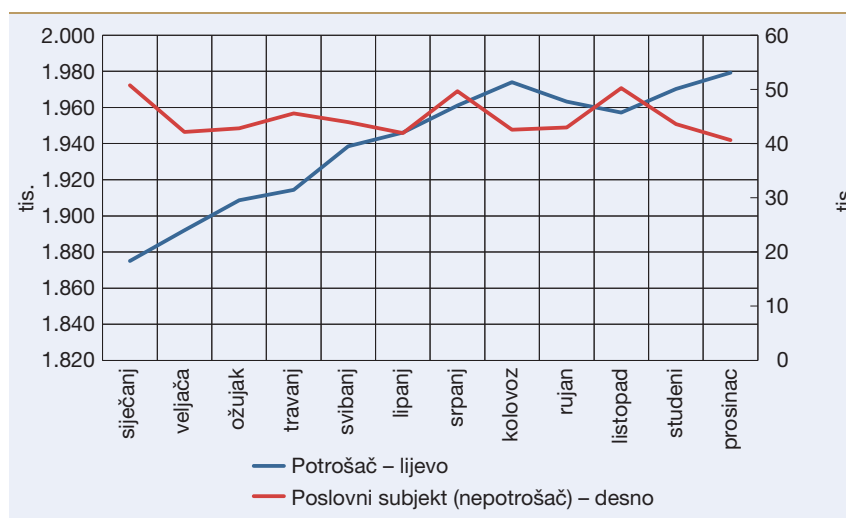
Trajni nalog je platna usluga kojom kreditna institucija, na temelju posebnog ugovora o trajnom nalogu sa svojim korisnikom platnih usluga, periodično, na određeni ili određivi dan prenosi određeni ili određivi iznos s računa za plaćanje svojega korisnika platnih usluga u korist računa za plaćanje primatelja plaćanja (npr. plaćanje TV pretplate, plaćanje anuiteta ili rate kredita i sl.).

Platnu uslugu trajnog naloga u Republici Hrvatskoj u 2017. pružalo je 27 kreditnih institucija.

Broj ugovora trajnog naloga jest broj suglasnosti platitelja za izvršenje platne transakcije trajnog naloga koje je kreditna institucija zaprimila, a evidentira ga kreditna institucija kod koje se vodi račun koji je naveden u ugovoru o trajnom nalogu.

Nacionalna platna transakcija trajnog naloga obuhvaća nacionalne platne transakcije izvršene na teret računa korisnika platnih usluga (potrošača i poslovnih subjekata nepotrošača).

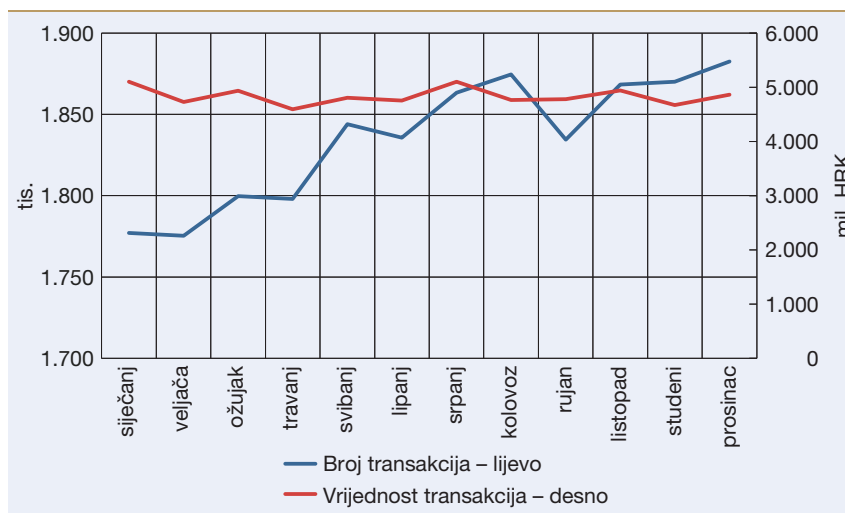
Slika 21. Broj ugovora trajnog naloga

Izvor: HNB

U RH ukupno su izvršena 22,02 milijuna transakcija trajnih naloga potrošača i poslovnih subjekata (nepotrošača) u kunama u ukupnoj vrijednosti od 58.032,8 milijuna kuna. Na razini mjeseca prosječno su izvršena 1,84 milijuna transakcija s prosječnom mjesečnom vrijednosti u iznosu od 4.836,07 milijuna kuna. Prosječna vrijednost jedne transakcije trajnog naloga iznosila je 2.635 kuna (Slika 22.).

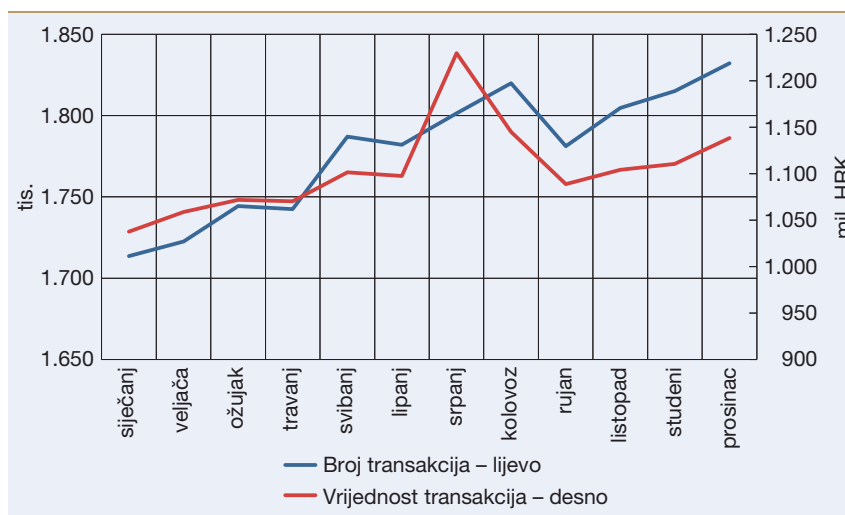
Slika 22. Ukupan broj i vrijednost transakcija trajnog naloga potrošača i poslovnih subjekata (nepotrošača)

Izvor: HNB

Prema prikazanom broju i vrijednosti transakcija trajnog naloga potrošača u kunama utvrđeno je kako je njihov ukupan broj iznosio 21,35 milijuna transakcija s ukupnom vrijednosti od 13.253,21 milijuna kuna. Prosječno mjesečno izvršeno je 1,78 milijuna transakcija s prosječnom mjesečnom vrijednosti u iznosu od 1.104,43 milijuna kuna. Prosječna vrijednost jedne transakcije trajnog naloga iznosila je 621 kunu (Slika 23.).

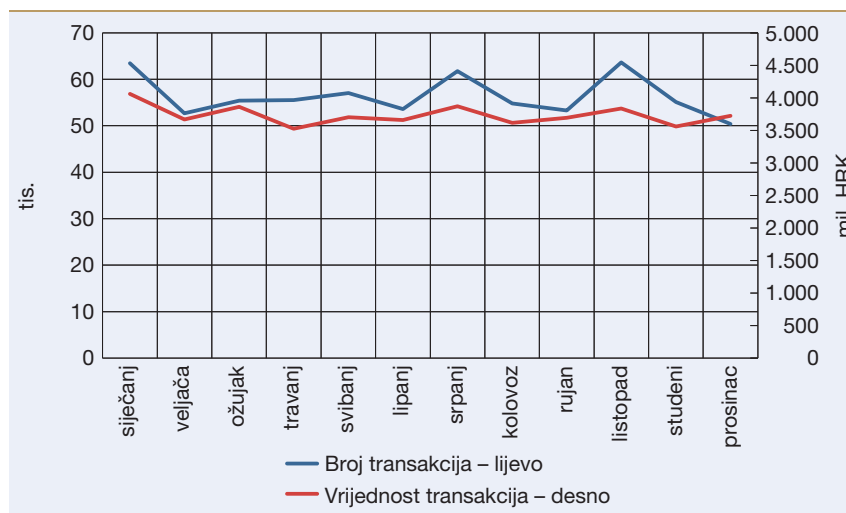
Slika 23. Broj i vrijednost transakcija trajnog naloga potrošača

Izvor: HNB

Prema podacima o broju i vrijednosti transakcija trajnog naloga poslovnih subjekata (nepotrošača) u kunama utvrđeno je da je njihov ukupan broj iznosio 676.672 transakcije s ukupnom vrijednosti u iznosu od 44.779,59 milijuna kuna. Prosječno mjesečno izvršilo se 56.389 transakcija s prosječnom mjesečnom vrijednosti u iznosu od 3.731,63 milijuna kuna. Prosječna vrijednost jedne transakcije trajnog naloga iznosila je 66.176 kuna (Slika 24.).

Slika 24. Broj i vrijednost transakcija trajnog naloga poslovnih subjekata (nepotrošača)

Izvor: HNB

Na osnovi usporedbe izvršenih trajnih naloga potrošača i poslovnih subjekata (nepotrošača) može se zaključiti da je, kao i prethodnih godina, broj trajnih naloga potrošača u odnosu na broj trajnih naloga poslovnih subjekata (nepotrošača) veći. Međutim, ako se analizira vrijednost izvršenih trajnih naloga, može se zaključiti suprotno, odnosno vrijednost trajnih naloga kod poslovnih subjekata (nepotrošača) veća je od vrijednosti trajnih naloga kod potrošača.

Analizom podataka o broju korisnika platnih usluga potrošača koji se koriste uslugom trajnog naloga na teret svojeg računa za plaćanje (pri čemu se korisnik broji kao jedan neovisno o broju sklopljenih ugovora o trajnom nalogu s kreditnom institucijom) utvrđeno je da je njihov udio u odnosu na ukupan broj stanovnika RH iznosio 28,77%, odnosno njih 1.232.594 imaju ugovorenu minimalno jednu uslugu trajnog naloga.

Prema broju korisnika platnih usluga poslovnih subjekata (nepotrošača) koji se koriste uslugom trajnog naloga na teret svojeg računa za plaćanje (pri čemu se korisnik broji kao jedan neovisno o broju sklopljenih ugovora o trajnom nalogu s kreditnom institucijom) utvrđeno je da je njihov udio u odnosu na ukupan broj registriranih poslovnih subjekata (nepotrošača) u RH iznosio 10%, odnosno njih 33.202 imaju ugovorenu minimalno jednu uslugu trajnog naloga.

Iz prikazanih podataka može se zaključiti da je broj korisnika platne usluge trajnog naloga i broj računa kod kojih je ugovoreno izvršavanje trajnih naloga znatno veći kod potrošača u odnosu na poslovne subjekte (nepotrošače).

Iz podataka o ukupnom broju i vrijednosti transakcija trajnih naloga u RH (sve valute ukupno, preračunato u kune) prema broju korisnika

platnih usluga (potrošača i poslovnih subjekata – nepotrošača) koji su s kreditnom institucijom sklopili ugovor o trajnom nalogu na teret svojeg računa za plaćanje možemo zaključiti sljedeće:

- prosječan mjesečni broj transakcija trajnog naloga potrošača po korisniku trajnog naloga iznosio je 1,4 transakcije s prosječnom mjesečnom vrijednosti u iznosu od 907 kuna
- prosječan mjesečni broj transakcija trajnog naloga poslovnih subjekata (nepotrošača) po korisniku trajnog naloga iznosio je 1,7 transakcija s prosječnom mjesečnom vrijednosti u iznosu od 112.502 kune.

4.2. Prekogranični/međunarodni kreditni transferi

Prekogranični kreditni transferi obuhvaćaju prekogranične platne transakcije izvršene na teret / u korist računa korisnika platnih usluga (potrošača i poslovnih subjekata nepotrošača) kao i na teret / u korist računa kreditnih institucija.

Međunarodni kreditni transferi obuhvaćaju međunarodne platne transakcije izvršene na teret / u korist računa korisnika platnih usluga (potrošača i poslovnih subjekata nepotrošača) kao i na teret / u korist računa kreditnih institucija.

Platnu uslugu prekograničnoga/međunarodnoga kreditnog transfera u Republici Hrvatskoj u 2017. pružalo je 27 kreditnih institucija.

4.2.1. Poslani prekogranični/međunarodni kreditni transferi

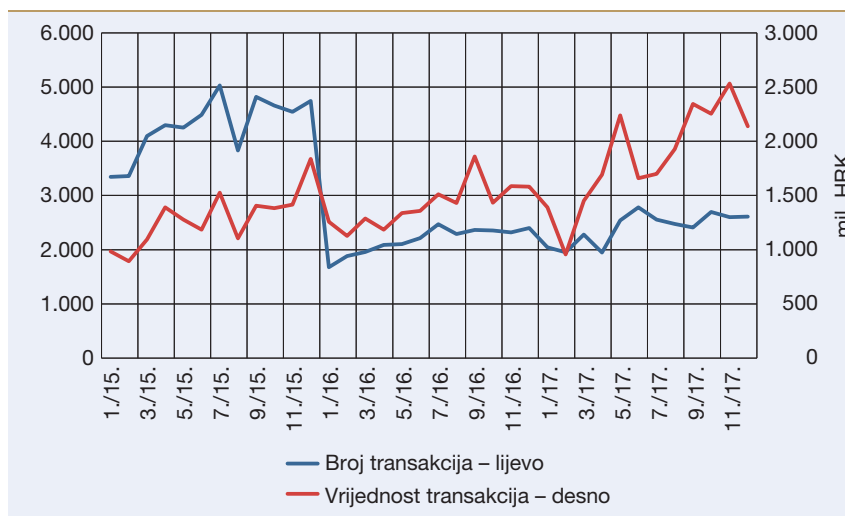
Poslani prekogranični/međunarodni kreditni transferi obuhvaćaju prekogranične/međunarodne platne transakcije na teret računa korisnika platnih usluga (potrošača i poslovnih subjekata nepotrošača) i na teret računa kreditnih institucija, koje je kreditna institucija izvršila/poslala u korist pružatelja platnih usluga primatelja plaćanja koji posluje u drugoj državi članici EU-a odnosno u trećoj državi.

U 2017. ukupno su izvršene 28.892 transakcije poslanih prekograničnih/međunarodnih kreditnih transfera potrošača i poslovnih subjekata (nepotrošača) u kunama u ukupnoj vrijednosti od 22.286,89 milijuna kuna. Na razini mjeseca prosječno je izvršeno 2.408 transakcija s prosječnom mjesečnom vrijednosti od 1.857,24 milijuna kuna (Slika 25.).

Ukupan broj poslanih prekograničnih/međunarodnih kreditnih transfera potrošača i poslovnih subjekata (nepotrošača) u kunama u 2017. godini

povećao se za 11% u odnosu na 2016. godinu, dok se njihova ukupna vrijednost u istom razdoblju povećala za 31%.

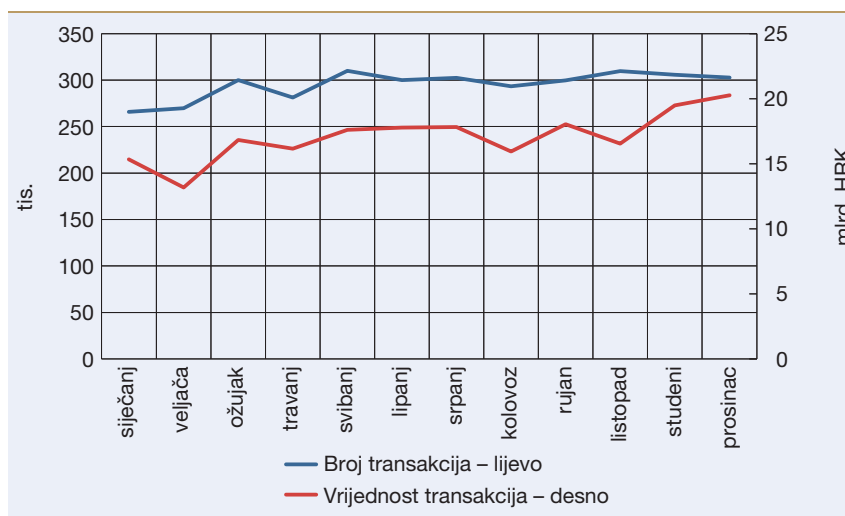
Slika 25. Ukupni poslani prekogranični/međunarodni kreditni transferi potrošača i poslovnih subjekata (nepotrošača) u kunama

Izvor: HNB

U RH ukupno su izvršena 3,54 milijuna transakcija poslanih prekograničnih/međunarodnih kreditnih transfera potrošača i poslovnih subjekata (nepotrošača) u svim valutama (osim kune), preračunato u kune u ukupnoj vrijednosti od 204.958,74 milijuna kuna. Na razini mjeseca prosječno je izvršeno 295.036 transakcija s prosječnom mjesečnom vrijednosti od 17.079,9 milijuna kuna (Slika 26.).

Slika 26. Ukupni poslani prekogranični/međunarodni kreditni transferi potrošača i poslovnih subjekata (nepotrošača) u svim valutama (osim kune)

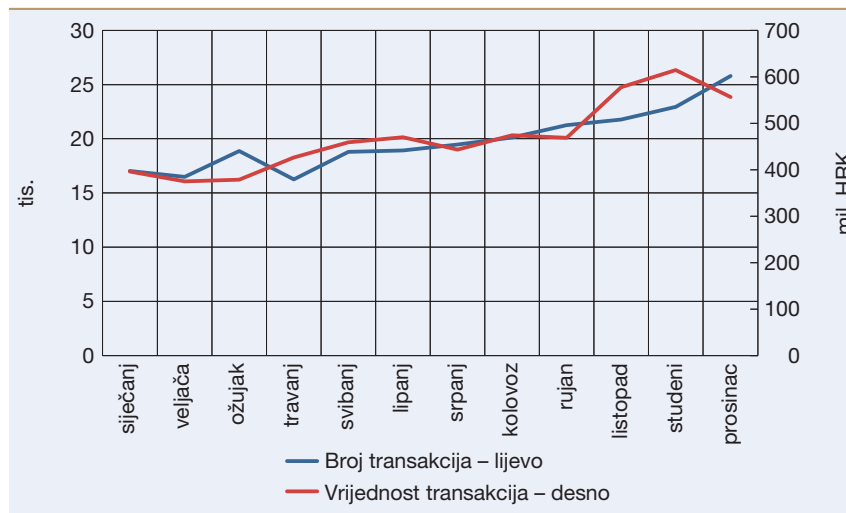

Izvor: HNB

Prema prikazanom broju i vrijednosti poslanih prekograničnih/međunarodnih kreditnih transfera potrošača u svim valutama (osim kune), preračunato u kune, vidljivo je da je njihov ukupan broj iznosio

237.706 transakcija s ukupnom vrijednosti u iznosu od 5.639,1 milijuna kuna. Na razini mjeseca prosječno se izvršilo 19.809 transakcija s prosječnom mjesečnom vrijednosti od 469,93 milijuna kuna. Prosječna mjesečna vrijednost jedne transakcije iznosila je 23.723 kune (Slika 27.).

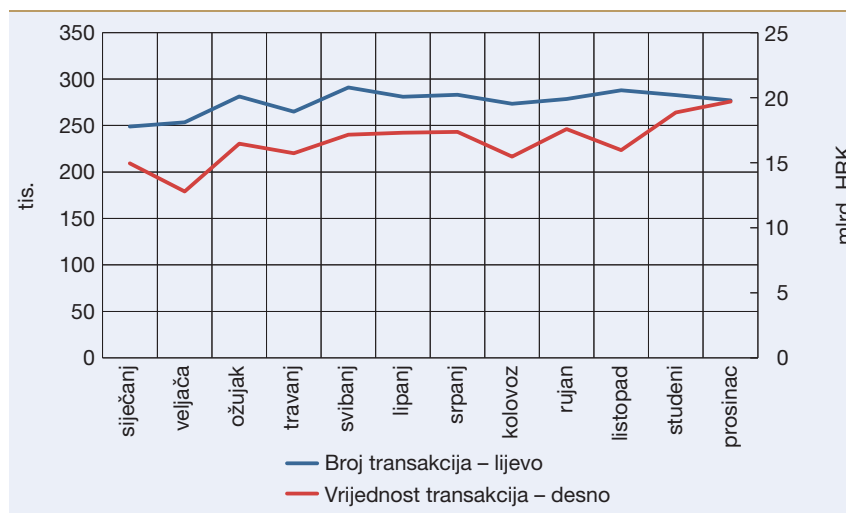
Slika 27. Poslani prekogranični/međunarodni kreditni transferi potrošača

Izvor: HNB

Analizom prikazanih podataka utvrđeno je da je ukupan broj poslanih prekograničnih/međunarodnih kreditnih transfera poslovnih subjekata (nepotrošača) u svim valutama (osim kune) preračunato u kune iznosio 3,3 milijuna transakcija s ukupnom vrijednosti u iznosu od 199.319,64 milijuna kuna. Na razini mjeseca prosječno je izvršeno 275.227 transakcija s prosječnom mjesečnom vrijednosti od 16.609,97 milijuna kuna. Prosječna vrijednost jedne transakcije iznosila je 60.350 kuna (Slika 28.).

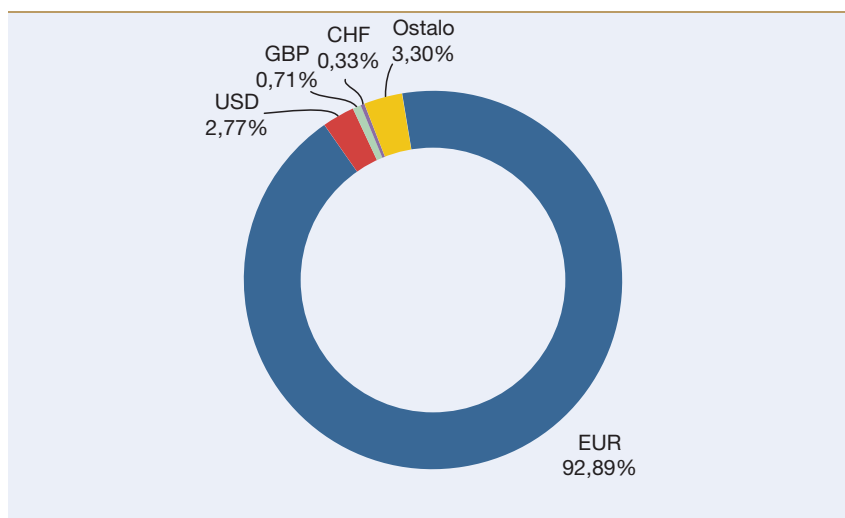
Slika 28. Poslani prekogranični/međunarodni kreditni transferi poslovnih subjekata (nepotrošača)

Izvor: HNB

Na Slici 29. vidljivo je da se najveći udio u ukupnom broju transakcija poslanih prekograničnih/međunarodnih kreditnih transfera potrošača i poslovnih subjekata (nepotrošača) odnosi na valutu euro s 92,89%. Slijede američki dolar s udjelom od 2,77%, funta sterlinga s 0,71% i švicarski franak s 0,33%. Udio od 3,30% odnosi se na sve ostale valute ukupno.

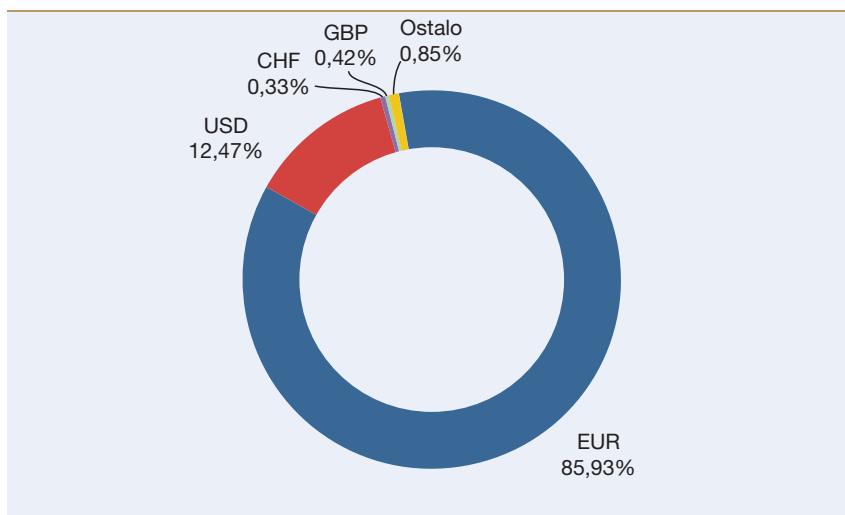
Slika 29. Struktura udjela valuta u ukupnom broju transakcija poslanih prekograničnih/međunarodnih kreditnih transfera potrošača i poslovnih subjekata (nepotrošača)

Izvor: HNB

Prema udjelima valuta u ukupnoj vrijednosti transakcija poslanih prekograničnih/međunarodnih kreditnih transfera potrošača i poslovnih subjekata (nepotrošača) iz Slike 30. može se zaključiti da se najveći udio transakcija odnosi na valutu euro s 85,93%. Slijede američki dolar s udjelom od 12,47%, funta sterlinga s 0,42% i švicarski franak s 0,33%. Udio od 0,85% odnosi se na sve ostale valute ukupno (Slika 30.).

Slika 30. Struktura udjela valuta u ukupnoj vrijednosti transakcija poslanih prekograničnih/međunarodnih kreditnih transfera potrošača i poslovnih subjekata (nepotrošača)

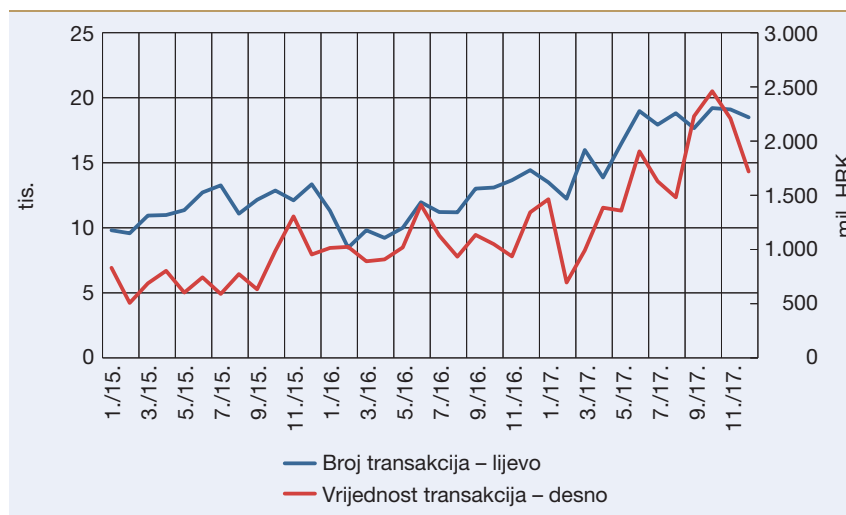

Izvor: HNB

4.2.2. Primljeni prekogranični/međunarodni kreditni transferi

Primljeni prekogranični/međunarodni kreditni transferi obuhvaćaju platne transakcije primljene u korist računa korisnika platnih usluga (potrošača i poslovnih subjekata – nepotrošača) i računa kreditnih institucija kod kojih pružatelj platnih usluga platitelja posluje u EU-u odnosno u trećoj državi.

Slika 31. Ukupni primljeni prekogranični/međunarodni kreditni transferi potrošača i poslovnih subjekata (nepotrošača) u kunama

Izvor: HNB

U 2017. godini (Slika 31.) u RH ukupno je izvršeno 202.196 transakcija primljenih prekograničnih/međunarodnih kreditnih transfera potrošača i poslovnih subjekata (nepotrošača) u kunama u ukupnoj vrijednosti od 19.521,38 milijuna kuna. Na razini mjeseca prosječno je izvršeno 16.850 transakcija s prosječnom mjesečnom vrijednosti od 1.626,78 milijuna kuna.

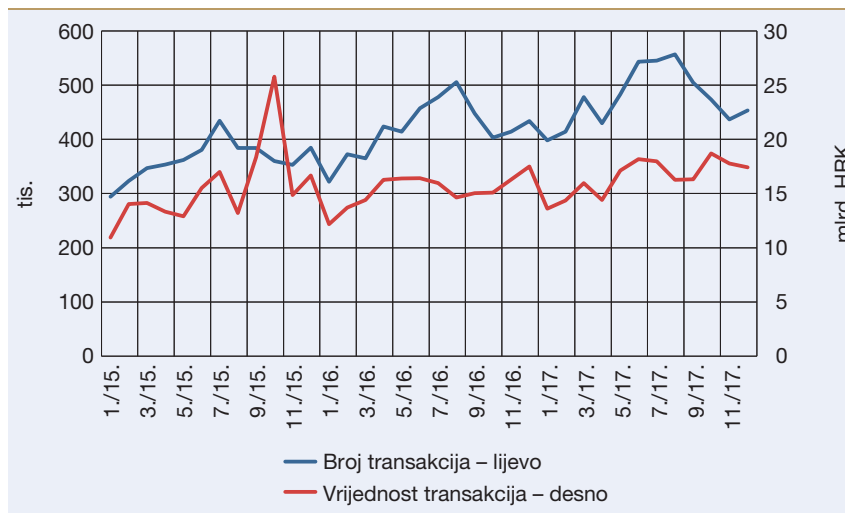
Ukupan broj primljenih prekograničnih/međunarodnih kreditnih transfera potrošača i poslovnih subjekata (nepotrošača) u kunama u 2017. godini povećao se za 47% u odnosu na 2016. godinu, dok se njihova ukupna vrijednost povećala za 53%.

U RH ukupno su izvršena 5,72 milijuna transakcija primljenih prekograničnih/međunarodnih kreditnih transfera potrošača i poslovnih subjekata (nepotrošača) u svim valutama (osim kune), preračunato u kune u ukupnoj vrijednosti od 198.071,65 milijuna kuna. Na razini mjeseca prosječno je izvršeno 476.298 transakcija s prosječnom mjesečnom vrijednosti od 16.505,97 milijuna kuna (Slika 32.).

Ukupan broj primljenih prekograničnih/međunarodnih kreditnih transfera potrošača i poslovnih subjekata (nepotrošača) u svim valutama (osim kune) preračunato u kune u 2017. godini povećao se za 13% u odnosu

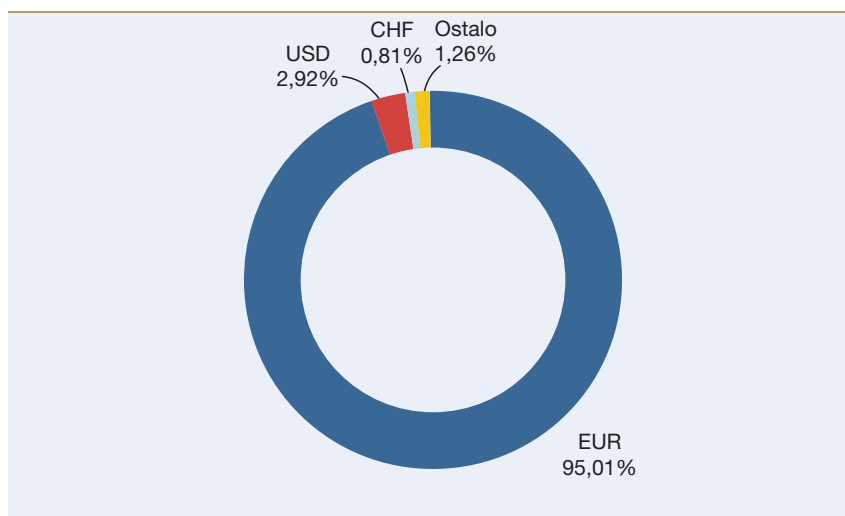
na 2016. godinu, a njihova se ukupna vrijednost u istom razdoblju povećala za 8%.

Slika 32. Ukupni primljeni prekogranični/međunarodni kreditni transferi potrošača i poslovnih subjekata (nepotrošača) u svim valutama (osim kune)

Izvor: HNB

Slika 33. Struktura udjela valuta u ukupnom broju transakcija primljenih prekograničnih/međunarodnih kreditnih transfera potrošača i poslovnih subjekata (nepotrošača)

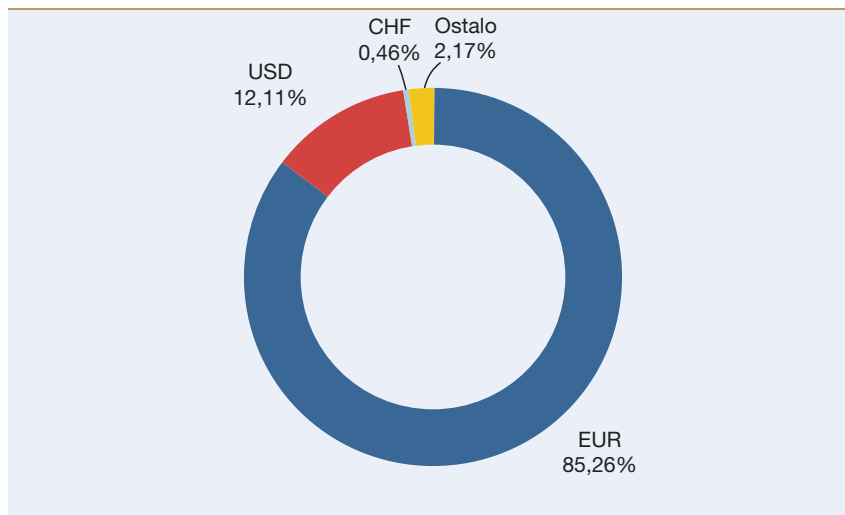
Izvor: HNB

Na Slici 33. vidljivo je da se najveći udio u ukupnom broju transakcija primljenih prekograničnih/međunarodnih kreditnih transfera potrošača i poslovnih subjekata (nepotrošača) odnosi na valutu euro s 95,01%. Slijede američki dolar s 2,92% i švicarski franak s 0,81%. Udio od 1,26% odnosi se na sve ostale valute ukupno.

Analizom udjela valuta u ukupnoj vrijednosti transakcija primljenih prekograničnih/međunarodnih kreditnih transfera potrošača i poslovnih subjekata (nepotrošača) iz Slike 34. može se zaključiti da se najveći udio

transakcija odnosi na valutu euro s 85,26%. Slijede američki dolar s udjelom od 12,11% i švicarski franak s 0,46%. Udio od 2,17% odnosi se na sve ostale valute ukupno (Slika 34.).

Slika 34. Struktura udjela valuta u ukupnoj vrijednosti transakcija primljenih prekograničnih/međunarodnih kreditnih transfera potrošača i poslovnih subjekata (nepotrošača)

Izvor: HNB

5. Usluga plaćanja računa

Usluga plaćanja računa jest usluga kod koje kreditna institucija na temelju ugovora s primateljem plaćanja prikuplja novčana sredstva platitelja i prikupljeni iznos stavlja na raspolaganje primatelju plaćanja u vremenskim ciklusima određenima ugovorom (npr. račun za struju, vodu, plin i sl.), a u skladu s odredbama Zakona o platnom prometu kojima se određuju rokovi izvršenja plaćanja.

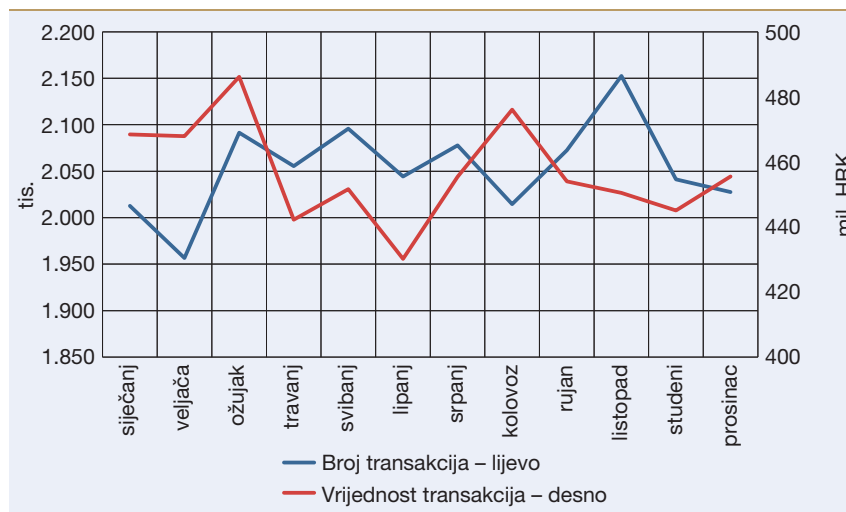
Uslugu plaćanja računa u Republici Hrvatskoj u 2017. pružalo je 14 kreditnih institucija, i to isključivo u kunama.

U RH su u 2017. ukupno izvršena 24,64 milijuna transakcija preko usluge plaćanja računa u ukupnoj vrijednosti od 5.483,24 milijuna kuna. Prosječna vrijednost jedne transakcije iznosila je 223 kune.

U odnosu na 2016. godinu zabilježen je pad broja i vrijednosti transakcija usluge plaćanja računa u 2017. za oko 10%. Prosječna vrijednost jedne transakcije ostala je na istoj razini.

Kretanje ukupnoga mjesečnog broja i vrijednosti transakcija usluge plaćanja računa u 2017. prikazano je na Slici 35.

Slika 35. Broj i vrijednost transakcija usluge plaćanja računa

Izvor: HNB

Podaci upućuju na neznatne oscilacije korištenja usluge plaćanja računa u 2017., koje se u broju transakcija kreće između 1,96 milijuna transakcija evidentiranih u veljači do 2,15 milijuna transakcija u listopadu 2017.

Vrijednost transakcija kreće se u intervalu od 430,23 milijuna kuna (lipanj) do 486,19 milijuna kuna (ožujak).

Prosječan broj transakcija na razini mjeseca iznosio je 2,05 milijuna transakcija s prosječnom vrijednosti od 456,94 milijuna kuna.

6. Novčana pošiljka

Novčana pošiljka je platna usluga pri kojoj se primaju novčana sredstva od platitelja, a nije otvoren račun za plaćanje na ime platitelja ili primatelja plaćanja, u svrhu prijenosa novčanih sredstava primatelju plaćanja ili drugom pružatelju platnih usluga za primatelja plaćanja kojemu se ta sredstva stavljaju na raspolaganje.

Podaci o novčanim pošiljkama prikazani u ovoj publikaciji prikupljeni su isključivo od kreditnih institucija koje su pružatelji platne usluge novčane pošiljke u skladu sa Zakonom o platnom prometu (ili nastupaju kao zastupnik), Financijske agencije i jedne institucije za platni promet.

Uslugu slanja i primanja novčanih pošiljki u Republici Hrvatskoj u 2017. pružalo je pet kreditnih institucija, jedna institucija za platni promet i Financijska agencija.

6.1. Poslane novčane pošiljke

Prikazani su podaci o novčanim pošiljkama koje su potrošači poslali primateljima u RH, kao i izvan RH. Pošiljatelj u RH uvijek predaje kune za izvršenje novčane pošiljke, dok je isplata u željenoj valuti u zemlji primatelja.

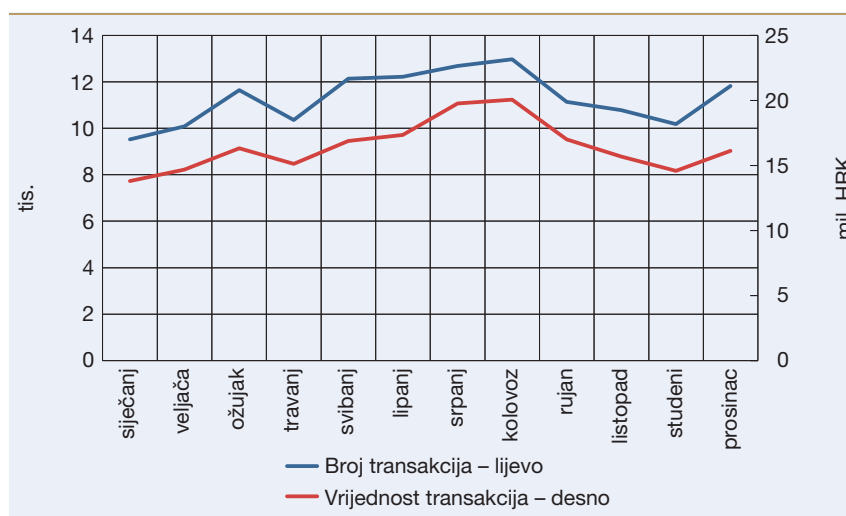
6.1.1. Poslane nacionalne novčane pošiljke

U 2017. ukupno je u RH poslano 135.520 novčanih pošiljki ukupne vrijednosti od 197,33 milijuna kuna. Prosječna vrijednost jedne transakcije iznosila je 1.456 kuna.

U odnosu na 2016. godinu zabilježen je porast broja i vrijednosti poslanih nacionalnih novčanih pošiljki za više od 7%, pri čemu je prosječna vrijednost jedne transakcije ostala na istoj razini.

Analizom kretanja prikazanog broja i vrijednosti poslanih nacionalnih novčanih pošiljki (Slika 36.) utvrđeno je kako je prosječan mjesečni broj poslanih novčanih pošiljki u RH iznosio 11.293 s prosječnom vrijednosti od 16,44 milijuna kuna mjesečno.

Slika 36. Poslane novčane pošiljke u RH

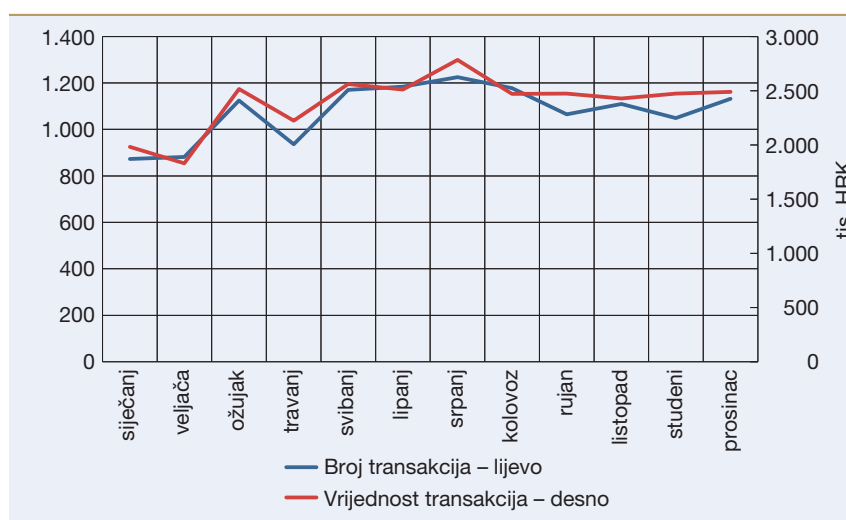
Izvor: HNB

6.1.2. Poslane prekogranične/međunarodne novčane pošiljke

U 2017. ukupno je poslano 12.927 prekograničnih/međunarodnih novčanih pošiljki ukupne vrijednosti od 28,74 milijuna kuna (Slika 37.). Prosječna vrijednost jedne poslane prekogranične/međunarodne novčane pošiljke iznosila je 2.223 kune.

U odnosu na 2016. godinu broj poslanih prekograničnih/međunarodnih novčanih pošiljki porastao je u 2017. godini za 75%, dok je njihova vrijednost porasla za 55%. Prosječna vrijednost jedne poslane prekogranične/međunarodne novčane pošiljke pala je gotovo za 12% u 2017. u odnosu na prošlu godinu.

Slika 37. Poslane prekogranične/međunarodne novčane pošiljke

Izvor: HNB

6.2. Primljene novčane pošiljke

Prikazani su podaci o novčanim pošiljkama koje su potrošači primili od pošiljatelja izvan RH.

U Republici Hrvatskoj potrošači mogu primiti novčanu pošiljku iz svih zemalja svijeta, i to u svim valutama, s tim da je valuta isplate uvijek kuna.

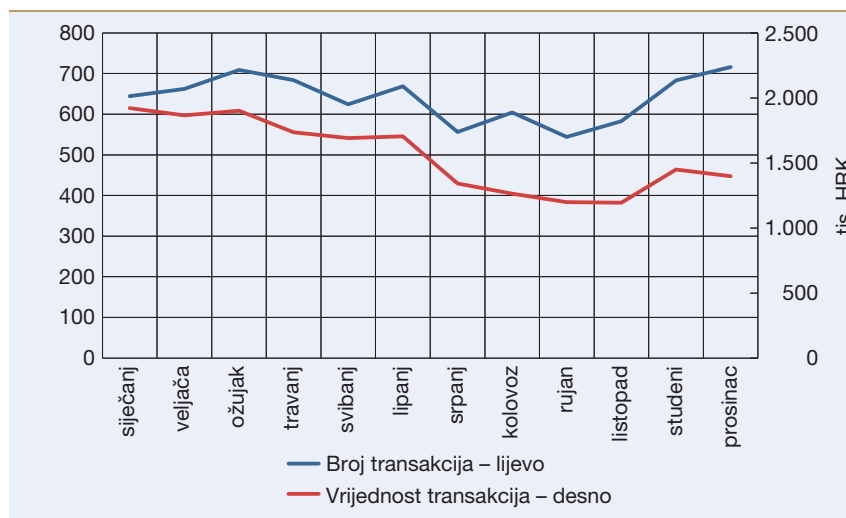
6.2.1. Primljene prekogranične/međunarodne novčane pošiljke u kunama

U 2017. potrošači su ukupno primili 7.678 novčanih pošiljki iz inozemstva ukupne vrijednosti od 18,67 milijuna kuna. Prosječna vrijednost jedne novčane pošiljke iznosila je 2.432 kune.

U odnosu na 2016. godinu došlo je do pada broja primljenih prekograničnih/međunarodnih novčanih pošiljki u kunama gotovo za 6%, dok je vrijednost pala gotovo za 20%. Prosječna vrijednost jedne novčane pošiljke pala je za 15% u 2017. u odnosu na prethodnu godinu.

Kada se navedeni podaci promatraju na mjesečnoj razini, ne primjećuju se veće oscilacije broja i vrijednosti transakcija, što je vidljivo iz Slike 38. Prosječno je mjesečno primljeno 640 novčanih pošiljki s prosječnom mjesečnom vrijednosti od 1,56 milijuna kuna.

Slika 38. Primljene prekogranične/međunarodne novčane pošiljke u kunama

Izvor: HNB

Primljene novčane pošiljke uglavnom se odnose na inozemne mirovine te pomoći i poklone rodbine i prijatelja iz inozemstva.

6.2.2. Primljene prekogranične/međunarodne novčane pošiljke u drugim valutama

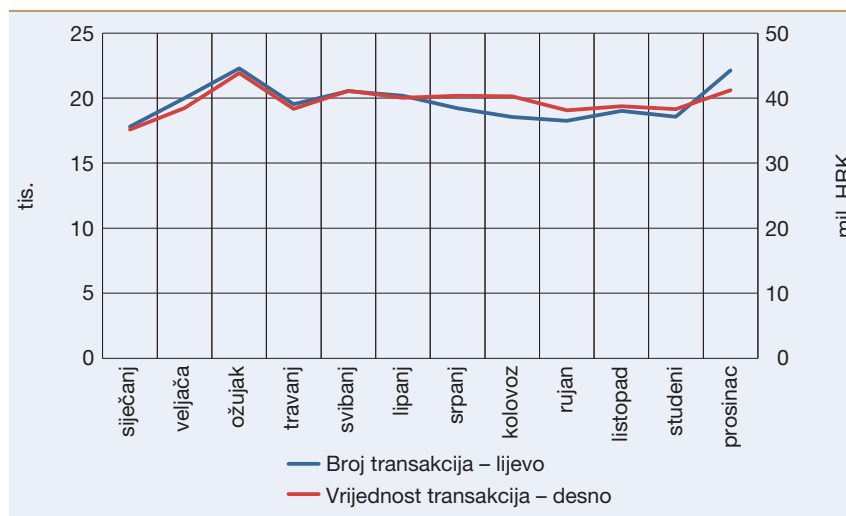
U 2017. potrošači su ukupno primili 236.114 novčanih pošiljki iz inozemstva u drugim valutama, što je preračunato u kune iznosilo 474,03 milijuna kuna. Prosječna vrijednost jedne primljene novčane pošiljke u drugim valutama iznosila je 2.008 kuna.

U odnosu na 2016. godinu broj primljenih prekograničnih/međunarodnih novčanih pošiljki u drugim valutama pao je za 6%, dok je njihova vrijednost pala za 8%. Pritom je prosječna vrijednost jedne primljene novčane pošiljke u drugim valutama ostala na gotovo istoj razini.

Prema podacima na mjesečnoj razini za druge valute također se ne primjećuju veće oscilacije broja i vrijednosti transakcija, što je vidljivo iz Slike 39. Prosječno je mjesečno primljeno 19.676 novčanih pošiljki u

drugim valutama, koje su preračunato u kune imale prosječnu mjesečnu vrijednost od 39,5 milijuna kuna.

Slika 39. Primljene prekogranične/međunarodne novčane pošiljke u drugim valutama

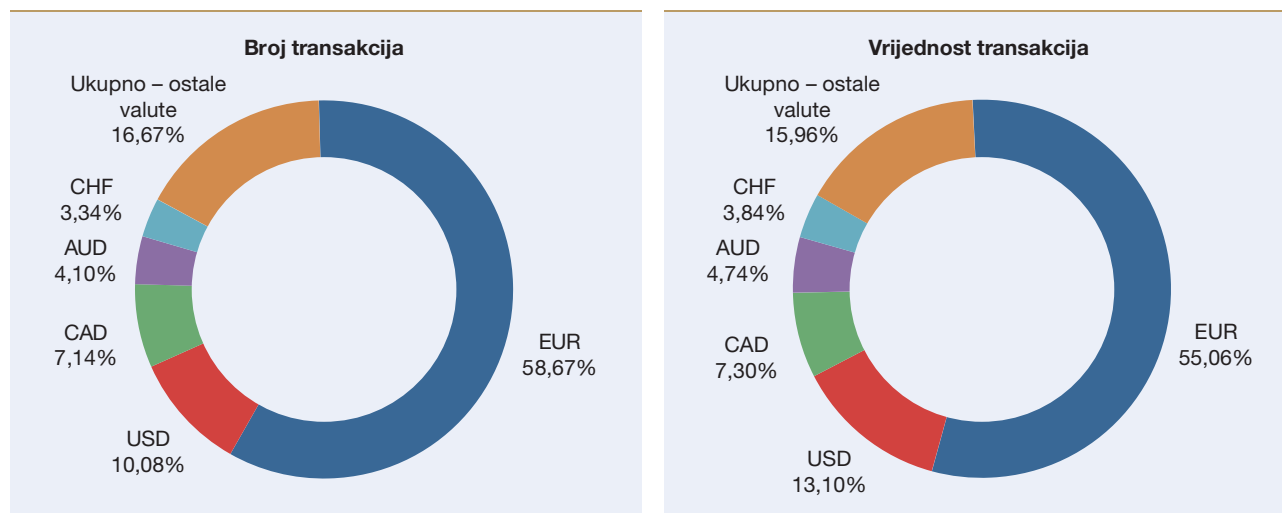
Izvor: HNB

6.2.3. Primljene prekogranične/međunarodne novčane pošiljke u pet najzastupljenijih valuta

Kada se primljene prekogranične/međunarodne novčane pošiljke analiziraju po valutama, dolazi se do zaključka da je najveći broj i vrijednost primljenih novčanih pošiljki iz inozemstva bio u eurima, a slijede ih američki dolar, kanadski dolar, australski dolar i švicarski franak.

Ako se analizira udio pet najzastupljenijih valuta u odnosu na sve valute ukupno, dolazi se do podatka da one čine 83,33% u broju i 84,04% u vrijednosti primljenih prekograničnih/međunarodnih novčanih pošiljki.

Slika 40. Udjeli pet najzastupljenijih valuta u primljenim novčanim pošiljkama

Izvor: HNB

Najzastupljeniji je euro, koji ima udio od 58,67% u broju i 55,06% u ukupnoj vrijednosti primljenih prekograničnih/međunarodnih novčanih pošiljki.

Usporede li se prethodno navedeni podaci s podacima, tj. postocima za prošlu godinu, dolazi se do zaključka da su ostali na jednakoj razini.

7. Izravno terećenje

Izravno terećenje je platna usluga kojom se tereti platitelj račun za plaćanje, pri čemu je platnu transakciju inicirao primatelj plaćanja na osnovi suglasnosti platitelja dane platiteljevu pružatelju platnih usluga, primatelju plaćanja ili pružatelju platnih usluga primatelja plaćanja.

Platnu uslugu izravnog terećenja u RH u 2017. pružale su 22 kreditne institucije.

Broj suglasnosti o izravnom terećenju prikazuje se kao ukupan broj aktivnih suglasnosti o izravnom terećenju na posljednji dan izvještajnog razdoblja, tj. mjeseca.

U publikaciji su prikazane suglasnosti za izravno terećenje i platne transakcije izravnog terećenja dane i izvršene u korist računa za plaćanje drugoga korisnika usluge najčešće komunalnog poduzeća (npr. računi za struju, vodu, plin i sl.), kao i u korist same kreditne institucije (npr. naplata troškova po kartici s odgođenom naplatom kada je izdavatelj platne kartice ujedno pružatelj platnih usluga koji vodi račun platitelja).

Suglasnosti se broje prema broju primatelja plaćanja (vjerovnika) po jednom platitelju, bez obzira na broj računa za plaćanje platitelja koji se terete i bez obzira na to je li jednim ugovorom dana suglasnost za izvršenje izravnih terećenja u korist više primatelja plaćanja (vjerovnika). U slučajevima kada jedan platitelj daje novim ili istim ugovorom drugu suglasnost istom primatelju plaćanja, to se broji kao dvije suglasnosti (npr. dana suglasnost za izravno terećenje za mjesečne troškove fiksnog telefona za stan i vikendicu).

Suglasnosti se razlikuju ovisno o vrsti primatelja plaćanja te se tako dijele na suglasnosti dane "U korist korisnika usluge" (npr. komunalna poduzeća za isporuku struje, vode, plina i sl.) i suglasnosti "U korist

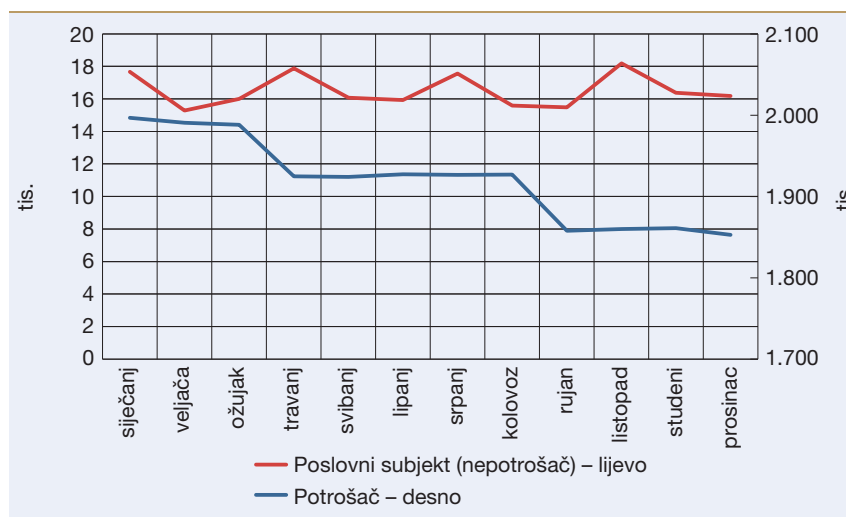
kreditne institucije” (npr. naplata troškova po kartici s odgođenom naplatom kada je izdavatelj platne kartice kreditna institucija koja vodi račun za plaćanje platitelja).

7.1. Broj računa i korisnika usluge izravnog terećenja i danih suglasnosti

Iz Slike 41. vidljivo je da se uslugom izravnog terećenja s aspekta platitelja u znatno većoj mjeri koriste potrošači u odnosu na poslovne subjekte (nepotrošače).³

Iz analize broja suglasnosti za izravno terećenje proizlazi da je njihov prosječni mjesečni broj za potrošače iznosio 1.919.755, a za poslovne subjekte (nepotrošače) 16.517.

Slika 41. Broj suglasnosti za izravno terećenje

Izvor: HNB

Što se tiče broja korisnika usluge izravnog terećenja, a koji su dali suglasnosti za izvršenje izravnih terećenja, kao i broja računa za koje je ugovorena ova usluga, omjer je također u korist potrošača. Na dan 31. prosinca 2017. evidentirano je 969.675 potrošača korisnika usluge izravnog terećenja, a koja je ugovorena na teret njihovih 1.020.628 računa. S druge strane, na isti su dan samo 2.044 poslovna subjekta (nepotrošača) bila korisnici usluge izravnog terećenja.

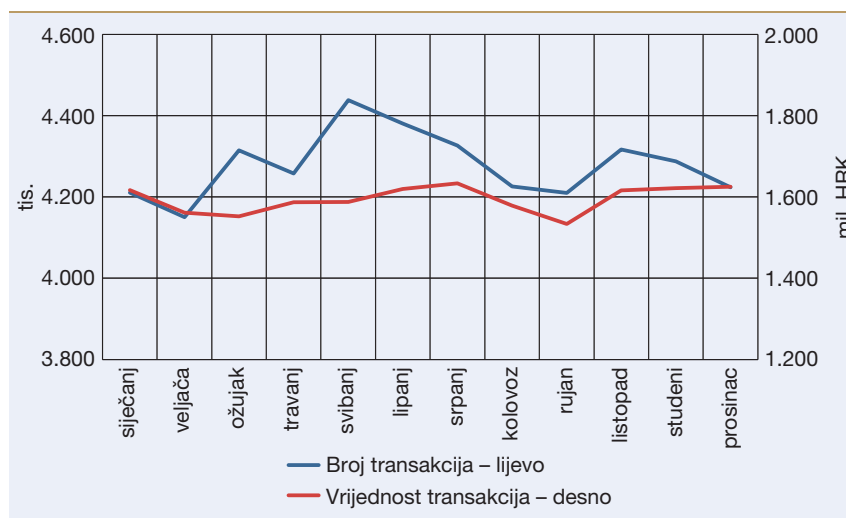
³ Ne uključuju se podaci dostavljeni od institucija za elektronički novac koje ujedno obavljaju djelatnost telekomunikacijskih usluga.

7.2. Broj i vrijednost transakcija izravnog terećenja

Na Slici 42. prikazana su terećenja računa za plaćanje potrošača i poslovnih subjekata (nepotrošača) na osnovi naloga za izravno terećenje primljenih od primatelja plaćanja koji posluje u RH.

Sve su platne transakcije prikazane na Slici 42. nacionalne jer za sada u RH ne postoje prekogranična/međunarodna terećenja i odobrenja računa za plaćanje na temelju izravnog terećenja.

Slika 42. Ukupan broj i vrijednost transakcija izravnih terećenja

Izvor: HNB

U 2017. godini ukupno su u RH izvršena 51,34 milijuna transakcija izravnog terećenja transakcijskog računa i platne kartice u ukupnoj vrijednosti od 19.133,04 milijuna kuna. Prosječna vrijednost jednoga izravnog terećenja iznosila je 373 kune.

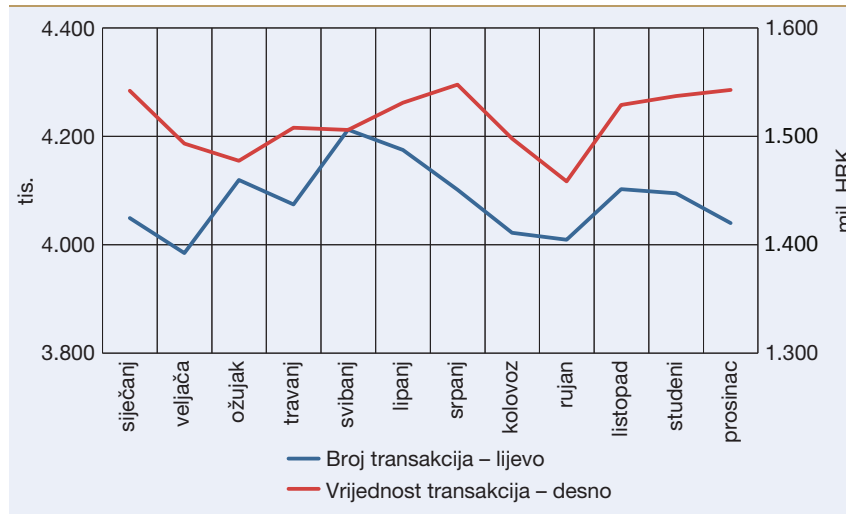
U odnosu na 2016. godinu zabilježen je blagi pad, za 5% u broju i 7% u vrijednosti izravnog terećenja transakcijskog računa i platne kartice, dok je prosječna vrijednost jednog izravnog terećenja u 2017. godini ostala na gotovo istoj razini.

Iz navedenih podataka o broju i vrijednosti transakcija izravnih terećenja (slike 43. i 44.) također je vidljivo da se potrošači u znatno većoj mjeri koriste uslugom izravnog terećenja, što je u korelaciji s podatkom o broju danih suglasnosti.

Tako je u 2017. u RH ukupno izvršeno 48,98 milijuna izravnih terećenja na teret računa i platnih kartica potrošača i 2,36 milijuna na teret računa i platnih kartica poslovnih subjekata (nepotrošača). Ukupna vrijednost izvršenih izravnih terećenja na teret računa i platnih kartica potrošača

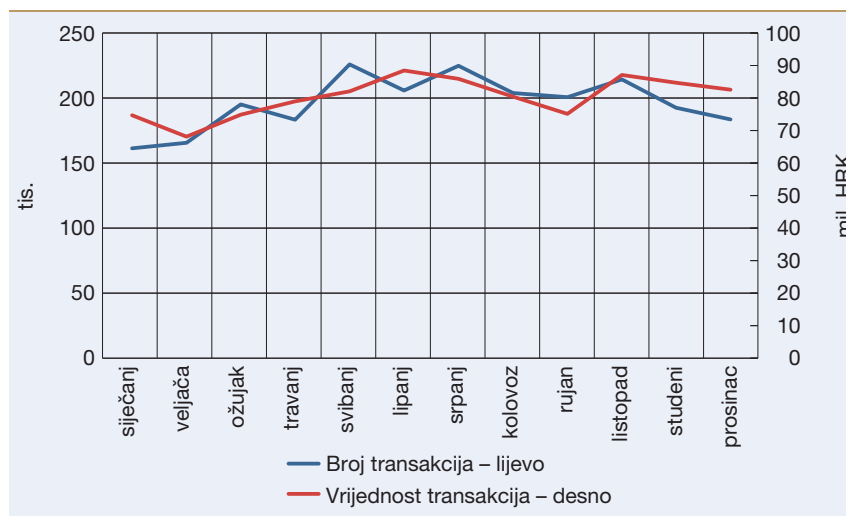
iznosila je 18.170,18 milijuna kuna, dok je na teret računa i platnih kartica poslovnih subjekata (nepotrošača) iznosila 962,86 milijuna kuna.

Slika 43. Broj i vrijednost transakcija izravnih terećenja potrošača

Izvor: HNB

Slika 44. Broj i vrijednost transakcija izravnih terećenja poslovnih subjekata (nepotrošača)

Izvor: HNB

7.3. Prosječan broj i vrijednost transakcija izravnog terećenja

Promatraju li se isti podaci na razini mjeseca, uočava se da su navedeni podaci istog reda veličine te da nema većih oscilacija od mjeseca do mjeseca zato što se radi o ugovorenoj usluzi terećenja računa najčešće za razne režijske troškove, koji su svaki mjesec istih ili sličnih vrijednosti.

Analizom kretanja prosječnog broja i vrijednosti transakcija izravnog terećenja utvrđeno je da je u 2017. svaki mjesec u prosjeku izvršeno 4,08 milijuna transakcija izravnog terećenja računa i platnih kartica potrošača i 196.303 transakcije izravnog terećenja računa i platnih kartica poslovnih subjekata (nepotrošača). Prosječna mjesečna vrijednost transakcija izravnog terećenja računa i platnih kartica potrošača iznosila je 1.514,18 milijuna kuna, dok je za poslovne subjekte (nepotrošače) iznosila znatno manje, odnosno 80,24 milijuna kuna.

Na slikama su prikazani i podaci o terećenjima platne kartice od strane pružatelja platnih usluga (kreditnih institucija i kartičnih kuća) po nalogu primatelja plaćanja, a na temelju suglasnosti platitelja koji je ujedno korisnik platne kartice (npr. pojedinačno plaćanje računa za telekomunikacijsku uslugu ugovornim terećenjem platne kartice).

7.4. Prosječan broj i vrijednost izravnih terećenja po korisniku i računu

Kada se analizira prosječan broj i vrijednost transakcija po jednom računu odnosno korisniku, iznosi su znatno veći za poslovne subjekte (nepotrošače) u odnosu na potrošače. U skladu s navedenim u 2017. godini prosječan mjesečni broj transakcija po jednom računu i korisniku za potrošače iznosio je četiri transakcije s prosječnom mjesečnom vrijednosti od 1.562 kune po korisniku. S druge strane, poslovni subjekti (nepotrošači) u 2017. imali su evidentirano svaki mjesec u prosjeku 96 izravnih terećenja po korisniku, prosječne mjesečne vrijednosti od 39.256 kuna.

8. Računi

U ovom poglavlju detaljnije se analizira broj računa za plaćanje potrošača i poslovnih subjekata (nepotrošača) otvorenih kod kreditnih institucija te se daje prikaz broja računa i broja korisnika prema platnoprometnim servisima (uslugama), odnosno prema ugovorenim načinima plaćanja korisnika kod kreditne institucije.

8.1. Transakcijski račun

Transakcijski račun jest tekući račun odnosno žiroračun koji je uređen Zakonom o platnom prometu, a može biti jednovalutni i multivalutni.

8.2. Drugi platni račun

Drugi platni račun jest bilo koji račun koji vodi pružatelj platnih usluga na ime jednog ili više korisnika platnih usluga i koristi se za izvršavanje platnih transakcija, a ne može se svrstati u kategoriju transakcijski račun.

U drugi platni račun ubrajaju se svi računi za plaćanje koji nisu transakcijski, a s njih je moguće neometano izvršiti platnu transakciju.

Drugi platni računi ne razlikuju se po statusu ovisno o tome imaju li ili nemaju odobreno prekoračenje. Stoga su u ovoj publikaciji prikazani podaci samo o ukupnom broju otvorenih drugih platnih računa te broju blokiranih računa na posljednji dan u mjesecu.

Na dan 31. prosinca 2017. evidentirano je ukupno 8.080.628 računa potrošača i 411.050 računa poslovnih subjekata (nepotrošača). Od ukupnog broja računa njih 95,6% jesu transakcijski računi, dok drugi platni računi imaju udio od 4,4%.

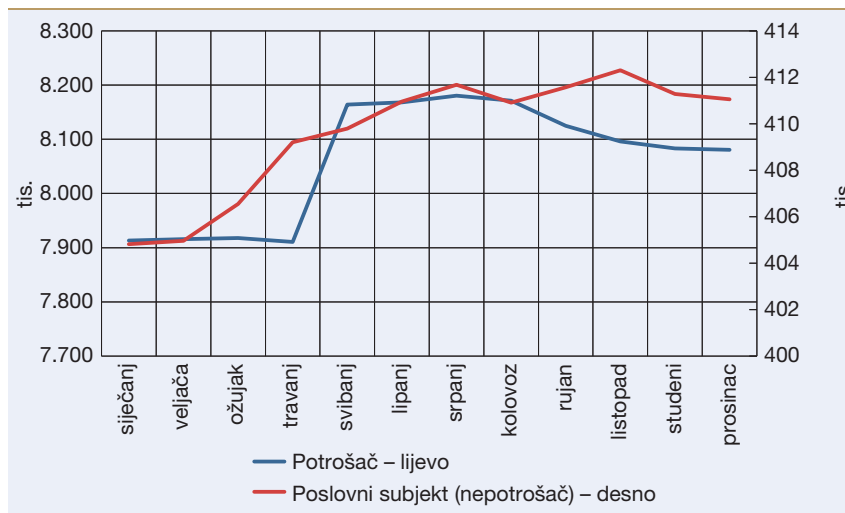
Tablica 5. Broj računa potrošača i poslovnih subjekata (nepotrošača) na dan 31. prosinca 2017.

Vrsta računa	Potrošač	Poslovni subjekt (nepotrošač)
Transakcijski račun	7.711.196	409.380
Drugi platni račun	369.432	1.670
Ukupno	8.080.628	411.050

Napomena: Uključeni su blokirani računi na dan 31. prosinca 2017.
Izvor: HNB

Kretanje ukupnog broja računa potrošača i poslovnih subjekata (nepotrošača) po mjesecima prikazano je na Slici 45.

Slika 45. Ukupan broj računa potrošača i poslovnih subjekata (nepotrošača)

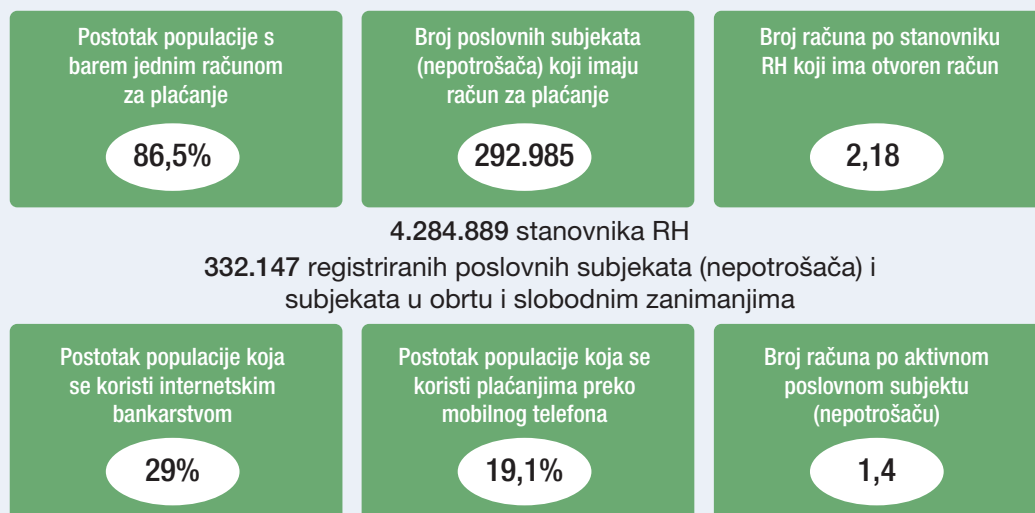

Izvor: HNB

Ako se analizira koliko stanovnika RH i poslovnih subjekata (nepotrošača) koji posluju u RH ima otvoren račun kod kreditne institucije, dolazi se do podatka da su na dan 31. prosinca 2017. ukupno 3.705.071 stanovnik RH (potrošač) i 292.985 poslovnih subjekata (nepotrošača) imali otvoren račun kod kreditne institucije.

Kada se prethodno navedeni podaci stave u omjer s ukupnim brojem evidentiranih računa potrošača i poslovnih subjekata (nepotrošača) na dan 31. prosinca 2017. (Tablica 5.), dolazi se do zaključka da svaki stanovnik RH (potrošač) ima u prosjeku dva računa odnosno 2,18 te da svaki poslovni subjekt (nepotrošač) u RH ima u prosjeku 1,4 računa.

Okvir 2. Pregled broja korisnika računa za plaćanje i platnih servisa na dan 31. prosinca 2017.

Izvor: HNB

Analizirajući postotak populacije koja se koristi plaćanjima preko mobilnog telefona, uočava se stalan trend rasta, te je u 2017. navedeni postotak za 5,3% veći u odnosu na 2016. godinu. Postotak od ukupne populacije RH koja se koristi internetskim bankarstvom blago se povećao, za 1,6% u odnosu na 2016. godinu.

8.3. Broj korisnika prema platnoprmetnim servisima

U Tablici 6. prikazan je ukupan broj korisnika potrošača i poslovnih subjekata (nepotrošača) prema platnoprmetnim servisima (u nastavku teksta: platni servis), odnosno prema ugovorenim načinima plaćanja korisnika na teret računa otvorenih kod kreditne institucije.

Korisnik svakoga pojedinačnog platnog servisa, tj. načina plaćanja prikazanih u Tablici 6. računa se samo jedanput, odnosno ako se korisnik istom uslugom (načinom plaćanja) koristi u dvije ili više kreditnih institucija i/ili institucija za elektronički novac, prikazan je kao jedan korisnik.

Tablica 6. Broj korisnika prema platnim servisima

Opis načina plaćanja	Potrošač	Poslovni subjekt (nepotrošač)	Ukupno
Internet	1.241.414	183.262	1.424.676
Mobilni telefon	819.432	37.256	856.688
Telebanking	0	229	229
E-račun	49.598	70	49.668
Izravno terećenje	969.675	2.044	971.719
Trajni nalog	1.232.594	33.202	1.265.796
Debitna kartica	3.365.680	203.772	3.569.452
Kreditna kartica	1.146.998	30.563	1.177.561

Napomena: Stanje na dan 31. prosinca 2017.
Izvor: HNB

U odnosu na 2016. godinu primjećuje se porast broja korisnika internetskog bankarstva u 2017. za 5,7% kod potrošača i za 6,8% kod poslovnih subjekata (nepotrošača).

Broj korisnika mobilnog telefona kao načina plaćanja u 2017. porastao je u odnosu na 2016. za 38,5% kod potrošača i 50,8% kod poslovnih subjekata (nepotrošača).

Pod brojem korisnika podrazumijeva se podatak o ukupnom broju korisnika platnih usluga (potrošača i poslovnih subjekata – nepotrošača)

koji su s kreditnom institucijom ugovorili sljedeće načine plaćanja (platne servise) na teret svojeg računa za plaćanje:

- **Internet** – evidentira se ukupan broj korisnika platnih usluga koji su s kreditnom institucijom ugovorili korištenje internetskog (elektroničkog) bankarstva, bez obzira na broj tokena koje im je kreditna institucija izdala.
- **Mobilni telefon** – evidentira se ukupan broj korisnika platnih usluga koji su s kreditnom institucijom ugovorili korištenje aplikacije instalirane na mobilnom telefonu.
- **Telebanking** – evidentira se ukupan broj korisnika platnih usluga koji su s kreditnom institucijom ugovorili korištenje telebankinga.
- **E-račun** – evidentira se ukupan broj korisnika platnih usluga (platitelja) koji su s kreditnom institucijom ugovorili korištenje e-računa.
- **Izravno terećenje** – evidentira se ukupan broj korisnika platnih usluga (platitelja) koji su dali suglasnost za izravno terećenje svojeg/svojih računa za plaćanje koji/koje vodi kreditna institucija.
- **Trajni nalog** – evidentira se ukupan broj korisnika platnih usluga (platitelja) koji su s kreditnom institucijom sklopili ugovor o trajnom nalogu.
- **Debitna kartica** – omogućuje imatelju plaćanje robe i usluga te podizanje gotovog novca preko bankomata i drugih uređaja te na šalterima kreditnih institucija. Pri korištenju debitne kartice račun za plaćanje imatelja kartice tereti se za učinjeni trošak odmah nakon izvršenja kartične platne transakcije uz uvjet da na računu postoji pokriće. Pokriće na računu uključuje i iznos neiskorištenoga dopuštenog prekoračenja.
- **Kreditna kartica** – omogućuje imatelju plaćanje robe i usluga te podizanje gotovog novca preko bankomata i drugih uređaja. Upotreba kreditne kartice ne uvjetuje imatelju osigurano pokriće na računu za plaćanje za izvršenje platne transakcije u trenutku njezina zadavanja. Za izvršenje platne transakcije korisniku kreditne kartice odobren je kredit (limit). Troškovi nastali korištenjem kreditne kartice tijekom određenog razdoblja naplaćuju se u rokovima definiranim ugovorom o izdavanju kreditne kartice, tj. nakon određenog vremena.

Analizom podataka iz Tablice 6. dolazi se do zaključka da se potrošači najviše koriste internetskim bankarstvom (33,5%), uslugom trajnog naloga (33,3%), potom izravnog terećenja (26,2%), uslugom mobilnog telefona, tzv. m-banking (22,1%), dok e-račun (1,3%) još uvijek zauzima manji udio u odnosu na druge načine plaćanja.

Kod poslovnih subjekata (nepotrošača) internetsko bankarstvo očekivano je najzastupljenije (62,5%), slijedi trajni nalog (11,3%) i mobilni telefon (12,7%), dok se e-račun (0,02%) još uvijek vrlo rijetko rabi.

Na dan 31. prosinca 2017. evidentirano je ukupno 3.365.680 potrošača i 203.772 poslovna subjekta (nepotrošača) koji su imali debitnu karticu te 1.146.998 potrošača i 30.563 poslovna subjekta (nepotrošača) imatelja kreditne kartice.

Tablica 7. Platni servisi (usluge) povezani s računom za plaćanje na dan 31. prosinca 2017.

Broj platnih servisa (usluga)	Potrošač	Poslovni subjekt (nepotrošač)
1	1.498.462	102.116
2	882.388	142.792
3	728.580	42.634
4 i više	598.297	8.335

Izvor: HNB

Pod jednim platnim servisom (uslugom) prikazan je broj potrošača i poslovnih subjekata (nepotrošača) koji kod kreditne institucije imaju otvoren samo račun za plaćanje.

Iz Tablice 7. vidljivo je da ukupno 1.498.462 potrošača i 102.116 poslovnih subjekata (nepotrošača) imaju otvoren račun za plaćanje kod kreditne institucije, ali se ne koriste nijednim drugim platnim servisom (uslugom).

Najveći broj potrošača uz račun za plaćanje koristi se još jednim platnim servisom (uslugom), njih 882.388 ili 23,8% od ukupnog broja imatelja računa za plaćanje. Broj poslovnih subjekata (nepotrošača) koji se uz račun za plaćanje koriste još jednim platnim servisom (uslugom) iznosi 142.792 ili 48,7% od ukupnog broja imatelja računa za plaćanje.

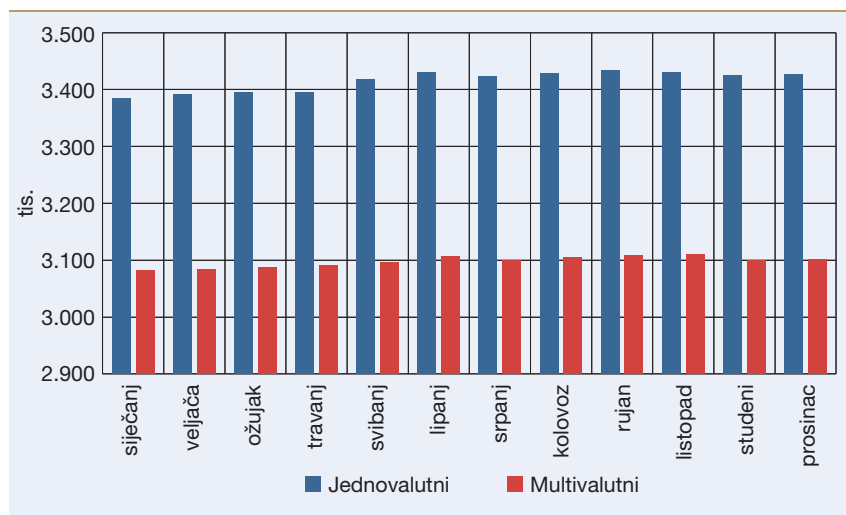
Ako se broj korištenih platnih servisa (usluga) prikazanih u Tablici 7. analizira prema strukturi, tj. vrsti platnih servisa (usluga) kojima se klijenti najviše koriste, dolazi se do podatka da se potrošači koji uz račun za plaćanje rabe samo jedan platni servis (uslugu) najčešće koriste trajni nalog, odnosno njih ukupno 276.934 ili 31,4%, te potom odmah slijedi korištenje internetskog bankarstva, odnosno takvih je potrošača ukupno 253.164 ili 28,7%. Poslovni subjekti (nepotrošači) koji se uz račun za plaćanje služe samo jednim platnim servisom (uslugom) najčešće se koriste internetskim bankarstvom, njih ukupno 132.659 ili 92,9%.

8.4. Jednovalutni i multivalutni računi

Računi za plaćanje koje vode kreditne institucije mogu biti jednovalutni i multivalutni. Jednovalutni računi jesu računi za plaćanje na kojima kreditne institucije u skladu s okvirnim ugovorom vode novčana sredstva korisnika u jednoj valuti, dok na multivalutnim računima vode novčana sredstva u više različitih valuta.

Udio jednovalutnih računa u ukupnom broju računa potrošača iznosi 52%, a kretanje ukupnog broja jednovalutnih i multivalutnih računa potrošača po mjesecima prikazano je na Slici 46.

Slika 46. Broj jednovalutnih i multivalutnih računa potrošača otvorenih kod kreditnih institucija

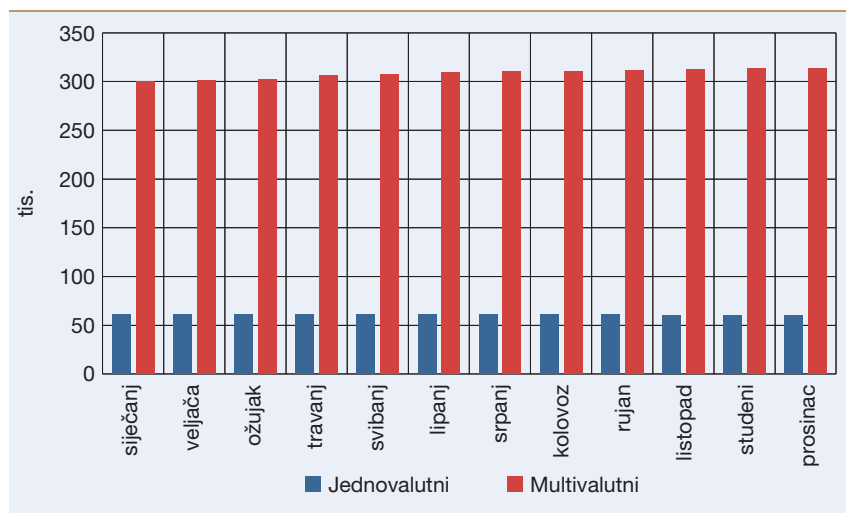
Napomena: Nisu uključeni blokirani računi.

Izvor: HNB

Dok je kod potrošača udio jednovalutnih i multivalutnih računa podjednak, kod poslovnih subjekata (nepotrošača) omjer je potpuno drugačiji i različit te je udio multivalutnih računa u ukupnom broju računa znatno veći, tj. u prosjeku 84%, u usporedbi s jednovalutnima, čiji je udio samo 16%.

Kretanje broja jednovalutnih i multivalutnih računa poslovnih subjekata (nepotrošača) po mjesecima prikazano je na Slici 47.

Slika 47. Broj jednovalutnih i multivalutnih računa poslovnih subjekata (nepotrošača)

Napomena: Nisu uključeni blokirani računi.

Izvor: HNB

8.5. Transakcijski računi prema statusu

Transakcijski računi prema statusu mogu biti s odobrenim prekoračenjem, bez odobrenog prekoračenja i blokirani.

Računi bez odobrenog prekoračenja jesu transakcijski računi otvoreni kod kreditne institucije na teret kojih je moguće izvršavati platne transakcije samo do iznosa novčanih sredstava na tim računima.

U prikaze podataka o transakcijskim računima bez odobrenog prekoračenja nisu uključeni računi koji su na posljednji dan izvještajnog razdoblja, tj. mjeseca blokirani.

Računi s odobrenim prekoračenjem jesu transakcijski računi otvoreni kod kreditne institucije na teret kojih je moguće izvršavati platne transakcije preko iznosa novčanih sredstava na tim računima, tj. do visine ugovorenog limita.

U podatke o transakcijskim računima s odobrenim prekoračenjem nisu uključeni računi koji su na posljednji dan izvještajnog razdoblja, tj. mjeseca blokirani. Također nisu uključeni iznosi limita koji su odobreni za obročnu otplatu po transakcijskom računu (obročna otplata za debitnu platnu karticu).

Blokirani računi za plaćanje jesu transakcijski računi i drugi platni računi otvoreni kod kreditnih institucija na kojima je privremeno onemogućeno

raspolaganje svim novčanim sredstvima na posljednji dan izvještajnog razdoblja, tj. mjeseca.

Raspolaganje novčanim sredstvima može biti privremeno onemogućeno zbog:

- provedbe ovrhe na novčanim sredstvima u skladu sa zakonom kojim se uređuje provedba ovrhe na novčanim sredstvima
- nenamirenih obveza u skladu s uvjetima iz okvirnog ili drugog ugovora korisnika platne usluge s pružateljem platne usluge
- sumnje na neovlašteno korištenje
- provođenja drugih propisa kojima se nalaže privremeno onemogućivanje raspolaganja novčanim sredstvima na računima i
- ostalih razloga.

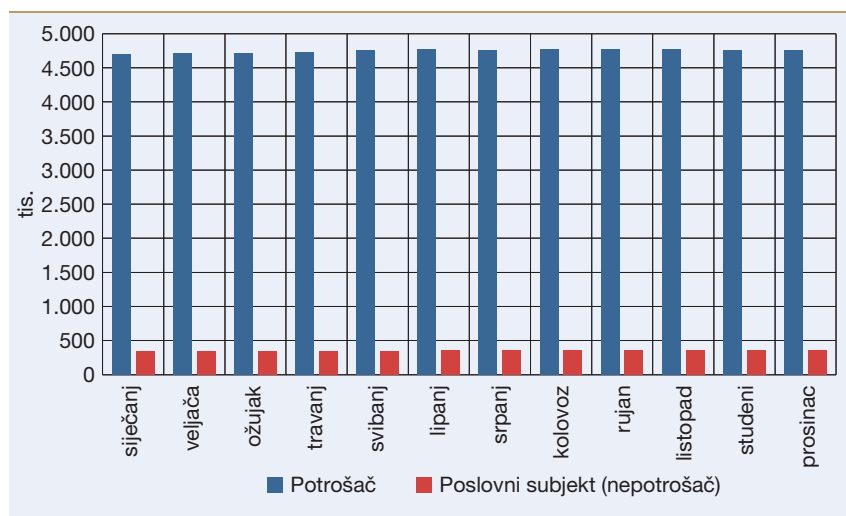
Blokirani računi ne prikazuju se prema statusima bez odobrenog prekoračenja i s odobrenim prekoračenjem.

U nastavku teksta daje se prikaz broja računa prema statusu računa te podaci o ukupno odobrenim prekoračenjima i iznosu korištenog prekoračenja.

8.5.1. Računi bez odobrenog prekoračenja

Na dan 31. prosinca 2017. u RH ukupno su bila otvorena 4.758.942 računa potrošača i 354.773 računa poslovnih subjekata (nepotrošača) koji nemaju odobreno prekoračenje.

Slika 48. Broj računa potrošača i poslovnih subjekata (nepotrošača) bez odobrenog prekoračenja

Napomena: Nisu uključeni blokirani računi.

Izvor: HNB

Iz Slike 48. vidljivo je da je broj računa bez odobrenog prekoračenja konstantan tijekom promatranog razdoblja te nema oscilacija ni kod potrošača ni kod poslovnih subjekata (nepotrošača).

Ako se broj računa bez odobrenog prekoračenja analizira ovisno o tome je li jednovalutni ili multivalutni, dolazi se do podatka da je multivalutnih računa više nego jednovalutnih, posebice kod poslovnih subjekata (nepotrošača). Naime, 83% računa poslovnih subjekata (nepotrošača) multivalutno je, dok potrošači multivalutnih računa imaju 55%, a jednovalutnih 45%.

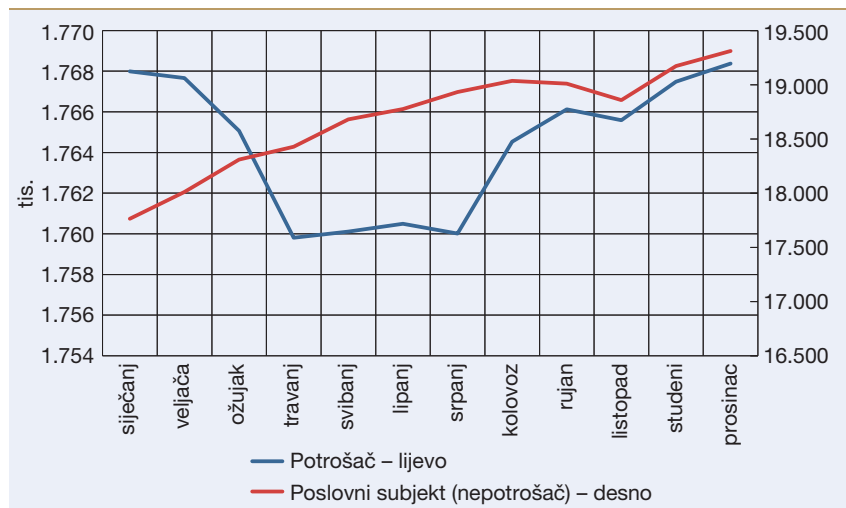
8.5.2. Računi s odobrenim prekoračenjem

Broj računa s odobrenim prekoračenjem znatno je manji od broja računa bez odobrenog prekoračenja te je na dan 31. prosinca 2017. evidentirano 1.768.370 računa potrošača i 19.310 računa poslovnih subjekata (nepotrošača).

Analizira li se broj računa s odobrenim prekoračenjem ovisno o tome je li jednovalutni ili multivalutni, dolazi se do zaključka da je odnos bitno drugačiji nego kod računa bez odobrenog prekoračenja, osobito kod potrošača. Naime, 71,6% računa potrošača jest jednovalutno u odnosu na multivalutne, čiji udio u ukupnom broju računa s odobrenim prekoračenjem iznosi 28,4%. Kod poslovnih subjekata (nepotrošača) udjeli su potpuno drugačiji te je 10% jednovalutnih, a multivalutnih računa s odobrenim prekoračenjem čak 90%.

Na Slici 49. prikazan je broj računa potrošača i poslovnih subjekata (nepotrošača) s odobrenim prekoračenjem po mjesecima za 2017.

Slika 49. Broj računa potrošača i poslovnih subjekata (nepotrošača) s odobrenim prekoračenjem

Napomena: Nisu uključeni blokirani računi.
Izvor: HNB

Od ukupno 1.768.370 računa potrošača koji na dan 31. prosinca 2017. imaju odobreno prekoračenje njih 54% odnosno 955.404 računa u odobrenom je prekoračenju. Kod poslovnih subjekata (nepotrošača) postotak računa s odobrenim prekoračenjem koji su 31. prosinca 2017. bili u prekoračenju sličan je i iznosi 58%, odnosno ukupno 11.229 računa bilo je u odobrenom prekoračenju od ukupno evidentiranih 19.310 koji se mogu koristiti prekoračenjem.

8.5.3. Blokirani računi

Na dan 31. prosinca 2017. ukupno je blokirano, tj. onemogućeno je raspolaganje novčanim sredstvima na 1.250.925 računa potrošača i 35.879 računa poslovnih subjekata (nepotrošača).

Tablica 8. Broj blokiranih računa
na dan 31. prosinca 2017.

Vrsta računa	Potrošač	Poslovni subjekt (nepotrošač)
Transakcijski račun	1.183.884	35.297
Drugi platni račun	67.041	582
Ukupno	1.250.925	35.879

Izvor: HNB

9. Pojmovnik

Debitna platna kartica (u nastavku teksta: debitna kartica) omogućuje imatelju plaćanje robe i usluga te podizanje gotovog novca preko bankomata, drugih uređaja i na šalterima kreditnih institucija. Pri korištenju debitne kartice račun za plaćanje imatelja kartice tereti se za učinjeni trošak odmah nakon izvršenja kartične platne transakcije uz uvjet da na računu postoji pokriće. Pokriće na računu uključuje i iznos neiskorištenoga dopuštenog prekoračenja.

Izravno terećenje je platna usluga kojom se tereti platitelj račun za plaćanje, pri čemu platnu transakciju inicira primatelj plaćanja na osnovi suglasnosti platitelja dane svom pružatelju platnih usluga, primatelju plaćanja ili pružatelju platnih usluga primatelja plaćanja.

Korisnik platnih usluga fizička je ili pravna osoba koja se koristi platnom uslugom u svojstvu platitelja, primatelja plaćanja ili istodobno u oba svojstva.

Kreditna platna kartica (u nastavku teksta: kreditna kartica) omogućuje imatelju plaćanje robe i usluga te podizanje gotovog novca preko bankomata i drugih uređaja. Upotreba kreditne kartice ne uvjetuje imatelju osigurano pokriće na računu za plaćanje za izvršenje platne transakcije u trenutku njezina zadavanja. Za izvršenje platne transakcije korisniku kreditne kartice odobren je kredit (limit). Troškovi nastali korištenjem kreditne kartice tijekom određenog razdoblja naplaćuju se u rokovima definiranim ugovorom o izdavanju kreditne kartice, tj. nakon određenog vremena.

Kreditni transfer je platna usluga kojom se račun za plaćanje primatelja plaćanja odobrava za platnu transakciju ili za niz platnih transakcija terećenja platiteljeva računa za plaćanje od strane pružatelja platnih usluga kod kojeg se vodi platitelj račun za plaćanje, na osnovi naloga za plaćanje koji zadaje platitelj.

Međunarodna platna transakcija je platna transakcija u čijem izvršavanju sudjeluju dva pružatelja platnih usluga od kojih se jedan pružatelj platnih usluga nalazi u Republici Hrvatskoj, a drugi u trećoj državi.

Nacionalna platna transakcija je platna transakcija u čijem izvršavanju sudjeluju platitelj pružatelj platnih usluga i pružatelj platnih usluga primatelja plaćanja ili samo jedan pružatelj platnih usluga koji se nalaze u Republici Hrvatskoj.

Nepotrošač je pravna ili fizička osoba koja nije potrošač (poslovni subjekt).

Novčana pošiljka je platna usluga pri kojoj se primaju novčana sredstva od platitelja bez otvaranja računa za plaćanje na ime platitelja ili primatelja plaćanja, s isključivom svrhom prijenosa odgovarajućeg iznosa novčanih sredstava primatelju plaćanja ili drugom pružatelju platnih usluga za primatelja plaćanja, i/ili se takva novčana sredstva primaju za primatelja plaćanja i stavljaju mu se na raspolaganje.

Platna transakcija je polaganje, podizanje ili prijenos novčanih sredstava koje je inicirao platitelj ili je inicirana u njegovo ime i za njegov račun ili ju je inicirao primatelj plaćanja, bez obzira na to kakve su obveze iz odnosa između platitelja i primatelja plaćanja.

Potrošač je fizička osoba koja u ugovorima o platnim uslugama obuhvaćenima Zakonom o platnom prometu (NN, br. 66/2018.) djeluje izvan područja svoje gospodarske djelatnosti ili slobodnog zanimanja, odnosno fizička osoba koja sklapa ugovor o izdavanju elektroničkog novca u skladu sa Zakonom o elektroničkom novcu (NN, br. 64/2018.) izvan područja gospodarske djelatnosti ili slobodnog zanimanja.

Prekogranična platna transakcija je platna transakcija u čijem izvršavanju sudjeluju dva pružatelja platnih usluga od kojih se jedan pružatelj platnih usluga nalazi u Republici Hrvatskoj, a drugi u drugoj državi članici.

Račun za plaćanje je bilo koji račun koji vodi pružatelj platnih usluga na ime jednog ili više korisnika platnih usluga kojim se koristi za izvršavanje platnih transakcija.

Trajni nalog je uputa koju je platitelj dao pružatelju platnih usluga kod kojega se vodi platiteljev račun za plaćanje, za izvršavanje kreditnih transfera u redovitim vremenskim razmacima ili na unaprijed utvrđene datume (npr. plaćanje TV pristojbe, rate anuiteta...).

Usluga plaćanja računa je platna usluga kod koje kreditna institucija na temelju ugovora s primateljem plaćanja prikuplja novčana sredstva platitelja i prikupljeni iznos stavlja na raspolaganje primatelju plaćanja u vremenskim ciklusima određenima ugovorom (npr. račun za struju, vodu, plin i sl.).

10. Dodatak

Popis tablica

Tablica 1. Platne transakcije u RH.....	8
Tablica 2. Ukupan broj nacionalnih kreditnih transfera izvršenih elektronički.....	22
Tablica 3. Ukupna vrijednost nacionalnih kreditnih transfera izvršenih elektronički.....	23
Tablica 4. Prosječan broj i vrijednost transakcija nacionalnih kreditnih transfera prema broju korisnika platnih usluga.....	23
Tablica 5. Broj računa potrošača i poslovnih subjekata (nepotrošača)...	45
Tablica 6. Broj korisnika prema platnim servisima.....	47
Tablica 7. Platni servisi (usluge) povezani s računom za plaćanje.....	49
Tablica 8. Broj blokiranih računa	54

Popis okvira

Okvir 1. Udio korištenja platnoprometnih servisa potrošača u odnosu na broj stanovnika RH i poslovnih subjekata (nepotrošača) u odnosu na broj registriranih poslovnih subjekata (nepotrošača) i subjekata u obrtu i slobodnim zanimanjima u RH.....	22
Okvir 2. Pregled broja korisnika računa za plaćanje i platnih servisa na dan 31. prosinca 2017.....	46

Popis slika

Slika 1. Struktura nacionalnih platnih transakcija prema broju izvršenih transakcija.....	8
Slika 2. Struktura nacionalnih platnih transakcija prema vrijednosti izvršenih transakcija.....	9

Slika 3. Struktura međunarodnih platnih transakcija prema broju izvršenih transakcija.....	9
Slika 4. Struktura međunarodnih platnih transakcija prema vrijednosti izvršenih transakcija.....	10
Slika 5. Struktura kreditnih transfera	11
Slika 6. Ukupni poslani nacionalni i prekogranični/međunarodni kreditni transferi potrošača i poslovnih subjekata (nepotrošača)	12
Slika 7. Poslani nacionalni i prekogranični/međunarodni kreditni transferi potrošača	13
Slika 8. Poslani nacionalni i prekogranični/međunarodni kreditni transferi poslovnih subjekata (nepotrošača).....	13
Slika 9. Ukupni poslani nacionalni kreditni transferi potrošača i poslovnih subjekata (nepotrošača)	14
Slika 10. Poslani nacionalni kreditni transferi potrošača	15
Slika 11. Poslani nacionalni kreditni transferi poslovnih subjekata (nepotrošača)	16
Slika 12. Ukupni poslani nacionalni kreditni transferi potrošača i poslovnih subjekata (nepotrošača).....	16
Slika 13. Poslani nacionalni kreditni transferi potrošača	17
Slika 14. Poslani nacionalni kreditni transferi poslovnih subjekata (nepotrošača)	17
Slika 15. Ukupan broj nacionalnih kreditnih transfera potrošača prema načinu zadavanja	18
Slika 16. Ukupna vrijednost nacionalnih kreditnih transfera potrošača prema načinu zadavanja	19
Slika 17. Ukupan broj nacionalnih kreditnih transfera poslovnih subjekata (nepotrošača) prema načinu zadavanja.....	19
Slika 18. Ukupna vrijednost nacionalnih kreditnih transfera poslovnih subjekata prema načinu zadavanja	20

Slika 19. Ukupan broj i vrijednost nacionalnih kreditnih transfera potrošača i poslovnih subjekata (nepotrošača) izvršenih elektronički na šalteru	24
Slika 20. Ukupan broj i vrijednost nacionalnih kreditnih transfera potrošača i poslovnih subjekata (nepotrošača) izvršenih elektronički mobilnim telefonom.....	24
Slika 21. Broj ugovora trajnog naloga	25
Slika 22. Ukupan broj i vrijednost transakcija trajnog naloga potrošača i poslovnih subjekata (nepotrošača).....	26
Slika 23. Broj i vrijednost transakcija trajnog naloga potrošača	26
Slika 24. Broj i vrijednost transakcija trajnog naloga poslovnih subjekata (nepotrošača)	27
Slika 25. Ukupni poslani prekogranični/međunarodni kreditni transferi potrošača i poslovnih subjekata (nepotrošača) u kunama.....	29
Slika 26. Ukupni poslani prekogranični/međunarodni kreditni transferi potrošača i poslovnih subjekata (nepotrošača) u svim valutama (osim kune)	29
Slika 27. Poslani prekogranični/međunarodni kreditni transferi potrošača	30
Slika 28. Poslani prekogranični/međunarodni kreditni transferi poslovnih subjekata (nepotrošača)	30
Slika 29. Struktura udjela valuta u ukupnom broju transakcija poslanih prekograničnih/međunarodnih kreditnih transfera potrošača i poslovnih subjekata (nepotrošača)	31
Slika 30. Struktura udjela valuta u ukupnoj vrijednosti transakcija poslanih prekograničnih/međunarodnih kreditnih transfera potrošača i poslovnih subjekata (nepotrošača).....	31
Slika 31. Ukupni primljeni prekogranični/međunarodni kreditni transferi potrošača i poslovnih subjekata (nepotrošača) u kunama.....	32
Slika 32. Ukupni primljeni prekogranični/međunarodni kreditni transferi potrošača i poslovnih subjekata (nepotrošača) u svim valutama (osim kune)	33

Slika 33. Struktura udjela valuta u ukupnom broju transakcija primljenih prekograničnih/međunarodnih kreditnih transfera potrošača i poslovnih subjekata (nepotrošača)	33
Slika 34. Struktura udjela valuta u ukupnoj vrijednosti transakcija primljenih prekograničnih/međunarodnih kreditnih transfera potrošača i poslovnih subjekata (nepotrošača)	34
Slika 35. Broj i vrijednost transakcija usluge plaćanja računa	35
Slika 36. Poslane novčane pošiljke u RH	36
Slika 37. Poslane prekogranične/međunarodne novčane pošiljke	37
Slika 38. Primljene prekogranične/međunarodne novčane pošiljke u kunama	38
Slika 39. Primljene prekogranične/međunarodne novčane pošiljke u drugim valutama	39
Slika 40. Udjeli pet najzastupljenijih valuta u primljenim novčanim pošiljkama	39
Slika 41. Broj suglasnosti za izravno terećenje	41
Slika 42. Ukupan broj i vrijednost transakcija izravnih terećenja	42
Slika 43. Broj i vrijednost transakcija izravnih terećenja potrošača	43
Slika 44. Broj i vrijednost transakcija izravnih terećenja poslovnih subjekata (nepotrošača)	43
Slika 45. Ukupan broj računa potrošača i poslovnih subjekata (nepotrošača)	46
Slika 46. Broj jednovalutnih i multivalutnih računa potrošača otvorenih kod kreditnih institucija	50
Slika 47. Broj jednovalutnih i multivalutnih računa poslovnih subjekata (nepotrošača)	51
Slika 48. Broj računa potrošača i poslovnih subjekata (nepotrošača) bez odobrenog prekoračenja	52
Slika 49. Broj računa potrošača i poslovnih subjekata (nepotrošača) s odobrenim prekoračenjem	53

